

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Moderní čarodějnictví v České republice

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Klára Kumičiková**
Osobní číslo: **H21043**
Studijní program: **B0288A250002 Humanitní studia**
Specializace: **Humanitní studia – Specializace v sociologicko-antropologických vědách**
Téma práce: **Moderní čarodějnictví na území České republiky**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování

Ve své bakalářské práci se budu zabývat moderním čarodějnictvím nejen na území České republiky. Zaměřím se jak na jeho vznik a historii, tak na funkci v tehdejších a posléze i v současném světě, a dále pak na jeho druhy. Pro výzkum zvolím kombinaci kvantitativního a kvalitativního šetření. Kvantitativní šetření bude prováděno pomocí dotazníku, který bude rozeslán studentům bakalářských ročníků Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Cílem tohoto šetření bude zjistit, jaký postoj zaujímají studenti k této tematice. Pro kvalitativní šetření bude jako metoda sběru dat zvolen polostrukturovaný rozhovor, který bude veden se zástupci různých odnoží čarodějnictví. Kvalitativní šetření přinese zjištění pohnutek, které praktikující osoby vedou k této netradiční víře.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ACHRER, Jakub. *Wicca: první zasvěcení*. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 80-7207-583-7.

BEHRINGER, Wolfgang. *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Přeložil Vladimír CINKE. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016. ISBN 978-80-7388-760-5.

COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G., VOJTÍŠEK, Zdeněk (ed.). *Sekty a nová náboženství*. Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3163-6.

NEUBAUEROVÁ, Michaela. *Čarodějnické procesy na Jeseníku*. [Líbeznice]: Víkend, 2020. ISBN 978-80-7433-299-9.

STREETER, Michael. *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 978-80-204-1650-6.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Tomáš Boukal, Ph.D.

Katedra sociální a kulturní antropologie

Datum zadání bakalářské práce:

30. června 2023

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. srpna 2024

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.

děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.

vedoucí katedry

Prohlašuji:

Práci s názvem Čarodějnictví v České republice jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. srpna 2024

Klára Kumičiková

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří především mému vedoucímu bakalářské práce, panu PhDr. Tomáši Boukalovi, Ph.D. Tímto mu děkuji za pevné nervy, pomoc a užitečné rady při zpracovávání práce. Dále děkuji panu Ing. Jaroslavu Myslivcovi, Ph. D. za pomoc se statistickým ověřováním hypotéz. V neposlední řadě děkuji všem respondentům, kteří si našli čas na vyplnění dotazníku k práci a informátorům, kteří byli ochotni se se mnou podělit o svůj příběh v rámci rozhovorů. Dále také děkuji rodině a přátelům za poskytnutí opory v průběhu zpracovávání této práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá tématem moderního čarodějnictví na území České republiky. Mými hlavními cíli je zjistit, popsat současnou podobu směrů hlásících se k čarodějnictví a zjistit, jaké pohnutky vedou k této netradiční víře. Práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. V teoretické části rozebírám historické pozadí, tedy jak toto náboženství vznikalo, jaká byla jeho tehdejší funkce a jak se vyvinulo do podoby, v jaké je dnes. V praktické části jsem se pak zaměřila na osoby, které se zabývají různými odnožemi tohoto náboženství. Respondenty, kteří mi umožnili zúčastněné pozorování a se kterými jsem vedla rozhovor, jsem měla celkem čtyři. Také jsem se zaměřila na to, jak pohanská náboženství vnímají lidé, kteří se jím nutně nezabývají. Jako výzkumný soubor jsem zvolila studenty Univerzity Pardubice napříč bakalářskými ročníky Fakulty filozofické, abych za pomoci online dotazníkového šetření zjistila, jak na toto téma pohlízejí.

KLÍČOVÁ SLOVA

čarodějnictví, čarodějnice, magie, pohanství, rituály, kouzla

TITLE

Modern witchcraft in Czech Republic

ANOTATION

This bachelor's thesis deals with the topic of modern witchcraft in the Czech Republic. My main objectives are to investigate and describe the current forms of directions affiliated with witchcraft and to understand the motivations behind this unconventional belief. The work is divided into theoretical and practical parts. In the theoretical section, I analyze the historical background—how this religion emerged, its former functions, and how it has evolved into its present form. In the practical section, I focus on individuals involved in various branches of this religion. I conducted interviews and participant observations with a total of four

respondents. Additionally, I explored how non-practitioners perceive pagan religions. As a research sample, I selected students of the University of Pardubice across the undergraduate years of the Faculty of Philosophy in order to find out how they view this topic with the help of an online questionnaire survey.

KEYWORDS

witchcraft, witches, peganism, magic, rituals, spells

OBSAH

ÚVOD.....	9
1. Pojem čarodějnictví a jeho historie	10
1.1. Vznik čarodějnictví a jeho vývoj.....	11
1.2. Přehled historických forem čarodějnictví	12
1.3. Historický kontext čarodějnictví u nás a čarodějnické procesy	13
1.4. Obnovení čarodějnictví a pohanských tradic	14
2. Moderní směry a hnutí v čarodějnictví.....	15
2.1. Wicca.....	15
2.1.1. Kolo roku a sabaty	17
2.2. Neodruidismus a keltská spiritualita.....	19
2.3. 2.3. Chaos magie a postmoderní přístupy	20
2.4. Ekologické a přírodní čarodějnictví.....	22
2.5. Zaměření.....	22
2.5.1. Léčitelství a bylinkářství	22
2.5.2. Vykladačství a věštění	23
2.5.3. Numerologie	24
2.6. Rituály a praktiky.....	24
3. Čarodějnictví v Kontextu Společnosti.....	26
3.1. Čarodějnictví a magie na sociálních sítích.....	26
4. Metodologie výzkumu	28
4.1. Kvantitativní výzkum.....	28
4.1.1. Cíle výzkumu.....	28
4.1.2. Výzkumné otázky a hypotézy.....	29
4.1.3. Výběr výzkumného souboru a jeho charakteristika	30
4.1.4. Metoda sběru dat a realizace výzkumu	30

4.2.	Kvalitativní výzkum.....	33
4.2.1.	Cíle výzkumu:.....	33
4.2.2.	Výzkumné otázky.....	34
4.2.3.	Výběr výzkumného souboru a jeho charakteristika	34
4.2.4.	Metoda sběru dat.....	34
4.2.5.	Etika výzkumu	37
5.	Vyhodnocení a interpretace získaných dat	37
5.1.	Dotazník	38
5.2.	Statistické ověření hypotéz.....	51
5.3.	Závěr výzkumného šetření	53
6.	Závěr	59
7.	Seznam zdrojů a použité literatury	61
8.	Přílohy:.....	63

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá tématem moderního Čarodějnictví na území České republiky. Jedná se o téma, které není v naší společnosti tak často otevíráno a rozhodně se nejedná o předmět každodenní diskuse většiny z nás. Jak uvádí Michael Streeter, čarodějnictví se dnes těší velké oblibě, ať již ve formě filmů, pohádek, či ve snaze věnovat se mu jako řemeslu. I přesto nelze říci, že by v naší společnosti vyvolávalo zrovna příznivé dojmy, spíše naopak.¹ Nejspíše je to primárně z důvodu, že historicky byly čarodějnice popisovány jako ty zlé, ošklivé ježibaby, kterými se strašily neposlušné děti.

V této práci plánuji představit, co to vlastně moderní čarodějnictví je, rozebrat a popsat jeho vznik, historii a vývoj, jeho funkci v minulosti i současnosti, jeho odnože a současnou podobu a v neposlední řadě pohnutky, které vedou k této netradiční víře. Jsem si plně vědoma toho, že práce může stavět na mnoha zpochybnitelných zdrojích, jelikož se jedná o téma, které není nijak vědecky podloženo a většina informací, která je k tomuto tématu dohledatelná, stojí na základě zkušeností autorů, případně na nějaké kolektivní víře.

¹ STREETER, Michael. In: *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008, s. 6. ISBN 978-80-204-1650-6.

1. Pojem čarodějnictví a jeho historie

Abychom mohli rozebírat historii čarodějnictví, je důležité jej definovat. Pojem čarodějnictví je dle názoru některých autorů poměrně těžce uchopitelný, jelikož neexistují žádné pevně dané hranice, podle kterých lze určit, co do čarodějnictví spadá a co ne. Konkrétně Wolfgang Behringer například píše, že „nelze nalézt metodu, jak prokázat společný rodokmen víry v čarodějnice“ a později dodává, že „víra v čarodějnice nemá všude stejné rysy a nevyskytuje se rovnoměrně“.² Někteří autoři uvádějí, že mnoho lidí si pod slovem „čarodějnice“ představí synonymum pro slovo „zlo“. Michael Streeter uvádí, že čarodějnictví lze chápat jako „...řemeslo či umění uplatňování magie s konkrétním cílem. Magii jako takovou pak lze definovat jako používání vůle k uskutečnění změny vědomí či okolní reality.“³ Guiley Rosemary o čarodějnicích mluví jako o „provozovatelkách čarodějnictví, na které se v každé kultuře nahlíží jinak. Obecně se vyznačí v kouzelnictví a magickém umění. Dokážou řídit síly dobra nebo zla pomocí rituálů, amuletů, zaříkávacích a vyvolávání duchů. Údajně mají nadpřirozené schopnosti, jako je neviditelnost, létání, proměna podoby, jasnovidství, řízení počasí, zabíjení na dálku nebo léčení dotykem. Během historie byly čarodějnice obávanými osobami, protože se pokládaly za pomstychtivé, prováděly kouzla ke škodě druhých a spolčovaly se se zlými duchy.“⁴

Jak píše Behringer, „čarodějnictví představuje kontroverzní téma, které často vyvolává nedorozumění“.⁵ Již v úvodu této práce bylo naznačeno, že historicky byly osoby, primárně ženy, označovány za čarodějnice, vnímány jako něco špatného a nežádoucího. Podle Behringera je běžným stereotypem čarodějnictví „starší žena, která žije na venkově a kterou charakterizuje nízký stupeň vzdělání a nevalné sociální postavení a jež je z politického hlediska konzervativní“⁶. Behringer také dále uvádí, že „na otázku, proč byly s magií spojovány především ženy, nelze, jak se zdá, dát jednoznačnou odpověď“, načež jako možnou odpověď

² BEHRINGER, Wolfgang. Víra v čarodějnictví. In: *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016, s. 56. ISBN 978-80-7388-760-5.

³ STREETER, Michael. In: *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008, s. 7. ISBN 978-80-204-1650-6.

⁴ ROSEMARY, Gulicy. In: *Encyklopedie čarodějnic a čarodějnictví*. Praha: Olympia, 1997, s. 29-31. ISBN 80-703-3432-0.

⁵ BEHRINGER, Wolfgang. *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Přeložil Vladimír CINKE. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016. ISBN 978-80-7388-760-5.

⁶ BEHRINGER, Wolfgang. Víra v čarodějnictví. In: *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016, s. 68. ISBN 978-80-7388-760-5.

uvádí, že zde může být patrný „*vliv odkazu křesťanské teologie, která dlouho hlásala, že ženy, počínaje Evou, snáze podléhají pokušením, jimž lidi vystavuje ďábel*“.⁷ Společnost čarodějnice vždy považovala za něco spjatého s ďáblem, a ač dnes nežijeme v době, kdy by se člověk nařčený z čarodějnictví upaloval na hranici, stále se můžeme v hojné míře shledat s předsudky k tomuto, jak říká Streeter, řemeslu.

Čarodějnictví se samozřejmě nemusí týkat vždy jen žen, „*například v některých evropských zemích, jako je Island, Finsko a Estonsko, převládala představa mužského čarodějnictví, a proto byla většina osob popravených pro čarodějnictví mužského pohlaví*“.⁸

1.1. Vznik čarodějnictví a jeho vývoj

Čarodějnictví jako takové je dnes celosvětově hojně rozšířeným fenoménem, a to nejen v rámci pohádkové literatury pro děti. Ač se jedná o téma, které nejde vědecky nijak podložit, existuje mnoho autorů z řad antropologů či historiků, kteří se o toto téma zajímají a zkoumají ho. Mezi konkrétní příklady můžeme řadit výzkum na území Afriky Geoffreyho Parrindera, který srovnával víru v čarodějnictví v různých částech Afriky. Další významné výzkumy byly například na území Melanésie (B. Malinowski), jihovýchodní Asie (C. W. Watson), nebo třeba v západní Indii (S. Kapurová) a v Americe (F. Boas).⁹ Mezi další významné představitele z antropologického hlediska se zajisté řadí například Edward Evan Evans Pritchard nebo třeba Edward Taylor.

Nyní však vyvstává otázka: Proč vlastně čarodějnictví vzniklo? Streeter uvádí dva impulsy, které mohly dát za vznik čarodějnictví, jak ho známe dnes. Prvním impulsem je touha po poznání smyslu života a rozluštění jakési záhady zrození, života a smrti. Druhým impulsem pak mohla být touha mít vliv na to, co se stane, touha po vědění osudu. Magie, která na těchto dvou

⁷ BEHRINGER, Wolfgang. Vira v čarodějnictví. In: *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016, s. 90. ISBN 978-80-7388-760-5.

⁸ BEHRINGER, Wolfgang. Vira v čarodějnictví. In: *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016, s. 92. ISBN 978-80-7388-760-5.

⁹ BEHRINGER, Wolfgang. Vira v čarodějnictví. In: *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016, s. 55-63. ISBN 978-80-7388-760-5.

impulsech vznikla byla úzce spjatá s přírodou a se základními živly, z čehož dodnes vychází mnoho čarodějnických směrů.¹⁰

Konkrétní období, ve kterém čarodějnictví vzniklo, případně nějaká jeho podoba, se dá určit jen stěží. Respektive asi vůbec. Jak píše Michael Streeter, čarodějnictví jako jakási lidová magie a kouzla, představující sesílání kleteb, léčbu nemocných, přivolávání změny počasí a podobně, se vyskytovalo ve všech epochách a společnostech, které jsou nám známé.¹¹ Behringer uvádí citaci Ralushaiho, a to, že „*Víra v čarodějnictví je sama tak stará jako samo lidstvo... nikdo nemůže tvrdit, že čarodějnictví je mýtus, který může existovat jen v mysli nevědomých.*“¹².

V období pozdního středověku bylo čarodějnictví primárně přisuzováno ke spojenectví s d'áblem. Jak již bylo naznačeno, tato představa vznikla především na základech křesťanské víry, která považovala čarodějnictví za projev kacířství. Dnes již víme, že pravděpodobnost toho, že osoby odsouzené k upálení na hranici v té době měli něco společného s d'áblem, je velmi malá, avšak tato představa o spojenectví s d'áblem přetrvala u některých lidí, především ortodoxních křesťanů, dodnes.¹³

1.2. Přehled historických forem čarodějnictví

Čarodějnictví mělo v průběhu let mnoho různých forem a podob. Otázky, nad kterými jsem během výzkumu k této práci přemýšlela tedy zní: Existuje nějaké přesné shrnutí všech forem? Prolínají se tyto formy vzájemně? Odpovědi jsou poměrně jednoduché. První otázka je závislá na kultuře. Pokud bychom hledali globální shrnutí všech forem čarodějnictví v průběhu let, s velkou pravděpodobností bychom zjistili, že každá kultura klasifikovala a nazývala jednotlivé podoby čarodějnictví jinak. Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, Behringer uvádí, že žádný „společný rodokmen“ neexistuje.

¹⁰ STREETER, Michael. In: *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008, s. 40-41. ISBN 978-80-204-1650-6.

¹¹ STREETER, Michael. In: *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008, s. 7. ISBN 978-80-204-1650-6.

¹² BEHRINGER, Wolfgang. *Víra v čarodějnictví*. In: *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016, s. 100. ISBN 978-80-7388-760-5.

¹³ STREETER, Michael. In: *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008, s. 7-8. ISBN 978-80-204-1650-6.

Například řecká kultura dělila čarodějnictví a magii s ní spjatou do tří odnoží: Vysokou magii, magie oficiální a lidová. Vysoká magie byla spojována s Bohy. Jednalo se silně ritualizovanou magii, při které se praktikující osoba snažila dosáhnout stavu vědomí při kterém došlo ke spojení s božskou podstatou. Magie oficiální nese své označení na základě toho, že byla povolena státem. Tento typ magie provozovali laikové a souvisela především s věštěním (předpovídání budoucnosti z trajektorie letu ptáků, věštění z vnitřností, orákula). Poslední, lidová magie, se dá dále rozdělit na další dvě podkategorie – mageia a goetia. Mageia byla praktikována mágem, kterého můžeme charakterizovat jako profesionálního kouzelníka. Mágové byli najímáni vyššími vrstvami, pro které plnili různé úkoly. Goetia byla zase praktikována takzvanými goetes, neboli kramáři a potulnými trhovci. Tento typ magie byl spojován se šarlatánstvím, podvodem a prodejem léčivých mastí, bylin, kleteb nebo třeba využíváním tzv. zaklínacích destiček¹⁴.¹⁵

1.3. Historický kontext čarodějnictví u nás a čarodějnické procesy

Čarodějnictví v českých zemích není historicky tak obsáhlé, jako tomu může být v jiných částech světa. Čarodějnice se u nás údajně vyskytovaly především ve Slezsku. Existuje několik historických zmínek jako je například jedna ze 17. století, kdy se právě na Slezsku začal šířit dobytčí mor a ztrátu cenného dobytka lidé sváděli na temné nadpřirozené síly. První obvinění padlo na smrtelné posteli Kryštofa Schmieda, který obvinil svou ženu, Barboru Schmiedovou, že jej otrávila tvarohovým koláčem, způsobila mu takzvaný „zlý“ prst¹⁶, a že způsobila dva požáry susedům. Tento případ je vůbec prvním zaznamenaným čarodějnickým procesem na území Jesenicka. Barboru údajně mučili tak dlouho, dokud neobvinila dalších 6 žen. Všechny byly upáleny. Jedna z nich, Marta Wenzelová, se přiznala, že jako neviditelná létala do okolních sklepů, kradla mléko, připravovala z něj čarodějnické máslo a trávila dobytek i svého muže. Také údajně létala s ostatními čarodějnicemi na sabat, kde se při orgiích zřekla křesťanství.¹⁷

Velkou spojitost s čarodějnictvím a procesy má například i oblast Velké Losiny, kde procesy začaly ženou Marinou Schuchovou z Vernířovic. Ta ukradla v kostele posvěcenou hostii, kterou

¹⁴ Velmi rozšířený typ magické praktiky; na nejčastěji olovené destičce bylo vyryté jméno oběti a s ním zaklínadlo či kletba; kletby se umocňovaly vyrytím bohů, jako byla například Hekaté, Hermés nebo Hádes

¹⁵ STREETER, Michael. In: *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008, s. 29-31. ISBN 978-80-204-1650-6.

¹⁶ Bolestivý zánět

¹⁷ NEUBAUEROVÁ, Michaela. Případ Barbory Schmiedové, 1622. In: *Čarodějnické procesy na Jesenicku*. [Líbeznice]: Víkend, 2020, s. 15-30. ISBN 978-80-7433-299-9.

měla předat porodní bábě, Dorotě Gröerové, která jí chtěla nakrmit krávu, aby dojila více mléka. Obě byly za tento čin mučeny a později popraveny.¹⁸

Asi nejznámějším procesem byl případ čarodějnice Voršily Schubertové, která byla též zvaná Schmäter Ursel a je označována za královnu čarodějnic. Voršila měla dle své výpovědi svěst k čarodějnictví 46 obyvatel z města Zlaté Hory. Během svého doznání udala své učedníky nejen z řad přátel, ale i rodiny, a tak spolu s ní byly popraveny i její tři dcery a vnučka.¹⁹

1.4. Obnovení čarodějnictví a pohanských tradic

Ač bylo čarodějnictví na základě křesťanství a čarodějnickým procesům hodně vymýceno, nikdy nevyvymizelo úplně. Takzvané pohanské tradice se dodnes uchovávají zejména ve slavnostech, které samotné křesťanství převzalo, ke kterým patří například Velikonoce nebo Vánoce. Jednotlivým svátkům, ač v čarodějnické podobě, se více věnuji v následujících kapitolách.

Kromě svátků se však čarodějnictví začíná v našem okolí objevovat čím dál tím více, aniž bychom si to uvědomovali. Obklopují nás knihy, filmy a seriály s tematikou magie a kouzel, ovšem u toho to ani zdaleka nezůstává. Dnes můžeme v hojné míře narazit na osoby, které se čarodějnicemi nazývají. Tito lidé poskytují nejrůznější služby, od výkladu budoucnosti, přes výrobu amuletů či poskytnutí magického rituálu na zakázku. S jistotou nemůžeme určit, zda jsou všichni tito lidé podvodníci, nebo zda jsou skutečně obdařeni nějakými nadpřirozenými silami. Pravda bude pravděpodobně někde mezi a záleží jen na nás, zda se rozhodneme daným osobám věřit.

¹⁸ NEUBAUEROVÁ, Michaela. Čarodějnické procesy na Losinsku a Šumpersku. In: *Čarodějnické procesy na Jesenicku*. [Líbeznice]: Víkend, 2020, s. 86-87. ISBN 978-80-7433-299-9.

¹⁹ NEUBAUEROVÁ, Michaela. Slavný případ čarodějnice Schmäter Ursel, Zlaté Hory, 1651-1652. In: *Čarodějnické procesy na Jesenicku*. [Líbeznice]: Víkend, 2020, s. 115-119. ISBN 978-80-7433-299-9.

2. Moderní směry a hnutí v čarodějnictví

Jak již bylo naznačeno v předchozí kapitole, čarodějnictví prošlo v průběhu staletí mnohými změnami. Pod vlivem nejrůznějších faktorů se postupně přetvářelo do podob, které známe dnes. V současné době, a konkrétně na našem území, se nejhojněji setkáme především s hnutím Wicca, které je ve společnosti nejvíce rozšířeno. Mezi další významné odnože čarodějnictví můžeme ale zařadit i například chaos magii, neodruidismus, nebo například ekologické a přírodní čarodějnictví. V následujících podkapitolách si tedy v krátkosti představíme tyto nejvíce rozšířené moderní formy, směry a hnutí, které do čarodějnictví spadají.

2.1. Wicca

Nejznámější a nejhojněji praktikovanou odnoží čarodějnictví je zajisté Wicca, která vznikla v první polovině 20. století a jejím zakladatelem byl Gerard B. Gardner.²⁰ Jak píše Archer na oficiálních stránkách Wiccy, existuje mnoho dohadů o tom, že je ve skutečnosti mnohem starší, nebo že si ji Gardner dokonce vymyslel.²¹ Tuto teorii například nepřímo podporují Douglas E. Cowan a David G. Bromley, kteří ve svém díle *Sekty a nová náboženství* zmiňují, že Gardner publikoval roku 1949 smyšlený popis wiccanského učení a praktik, avšak ne pod svým jménem, ale pod pseudonymem „Scire“. Autoři v knize také zmiňují, že Wicca byla patrně ovlivněna Aleisterem Crowleyem, který měl Gardnera před svou smrtí pověřit založením vlastní větve vycházející z Crowleyho magického řádu, k čemuž však nikdy nedošlo.²²

Mezi Wiccou a čarodějnictvím jako takovým existuje však zásadní rozdíl, kterým je samotné zasvěcení. Respektive se liší v jeho průběhu a jednotlivých principech. Jak píše Archer, aby se jednalo o pravé wiccanské zasvěcení, musíte být zasvěceni někým, kdo je dostatečně kvalifikovaný, zpravidla velekněz nebo velekněžka. Ti musejí také znát svůj vlastní iniciační rodokmen až k původnímu covenu Wicca, který založil již zmiňovaný Gerard B. Gardner.²³ Ten po vydání své knihy „Moderní čarodějnictví“, původně z roku 1954, vydal za pomoci

²⁰ Wicca.cz. *Wicca* [online]

²¹ ARCHER, Jakub. *Prvopočátky tradice Wicca*. Online. ARCHER, Jakub. Wicca.cz. 2022, 13.06.2022. Dostupné z: <https://wicca.cz/prvni-dil-prvopocatky-tradice-wicca/>. [cit. 2023-12-06].

²² COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G., VOJTÍŠEK, Zdeněk (ed.). Gerald Gardner a kořeny moderního čarodějnictví. In: COWAN, Douglas E.; BROMLEY, David G. a VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Sekty a nová náboženství*. Praha: Grada, 2013, s. 166-169. ISBN 978-80-247-3163-6.

²³ ARCHER, Jakub. In: *Wicca: první zasvěcení*. Volvox Globator, 2005, s. 16. ISBN 80-7207-583-7.

velekněžky Valientové „Gardnerovskou knihu stínů“, která od té doby slouží jako základ víry a praxe mnoha moderních čarodějnických covenů.²⁴

Jak říká Archer, „*Wicca se nazývá „Starým náboženstvím“, neboť je založená na náboženské praxi našich pohanských předků... je to uctívání dvou nejstarších forem božstva – Velké bohyně a jejího partnera, kterým je Rohatý bůh.*“²⁵ Velká bohyně je Wiccany vnímána jako dárkyně života zosobňující absolutní ženství a jako patronka mateřství, plodnosti a magie. Je uctívána jako Panna, Matka a Stařena, tedy jako trojná Bohyně. Symbolizuje skutečný cyklus v životě ženy, od mládí po stáří. Naopak Rohatý bůh je jejím protipólem, který ztělesňuje jejího syna, milence a manžela. Je vnímán jako symbol absolutního mužství, zobrazující „*odraz lidské dokonalosti která v sobě integruje svatost i živočišnost v harmonickém celku.*“²⁶

Podle Streetera je pro Wiccu důležitým aspektem římská bohyně Diana, která přispěla k feministickému pojetí kultu jako takového. Bohyně Diana, v Řecku označována jako Artemis a v Egyptě jako Éset, zobrazuje panenskou Bohyni ztělesňující nezávislost a svobodomyslnost. Bývá často spojována s přírodou, venkovem a ochranou a na základě toho se stala důležitým stavebním kamenem pro některé wiccanské kultury.²⁷

Wiccané jsou silně spjati s přírodou a tvrdí, že člověk by měl v přírodě trávit co nejvíce času, co je mu umožněno. Dle názoru Archera, bychom se měli přestat povyšovat nad přírodou a měli bychom se k ní navrátit. Říká že „*...každý dobrý pohan se jde minimálně několikrát do týdne projít do přírody, nejlépe do lesa, a pokud nemůže, pak alespoň někam, kde může být ve spojení se stromy a s ostatními volně rostoucími bytostmi.*“²⁸ Posvátnost přírody je pro Wiccany, stejně jako pro většinu moderních čarodějů, jedním ze základních principů. Panuje u nich přesvědčení, že božství se zjevuje skrze přírodní svět a v něm a že je třeba přírodu uctívat.²⁹ S přírodou jsou také spjaté nejrůznější svátky, tradice, oslavy, které lze můžeme pojmenovat jako Sabaty, a kterým bude věnována větší pozornost v následující podkapitole.

²⁴ COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G. Gerald Gardner a kořeny moderního čarodějnictví. In: *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013, s. 169. ISBN 978-80-247-3163-6.

²⁵ ARCHER, Jakub. In: *Wicca: první zasvěcení*. Volvox Globator, 2005, s. 14. ISBN 80-7207-583-7.

²⁶ ARCHER, Jakub. In: *Wicca: první zasvěcení*. Volvox Globator, 2005, s. 21-24. ISBN 80-7207-583-7.

²⁷ STREETER, Michael. In: *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008, s. 42-45. ISBN 978-80-204-1650-6.

²⁸ ARCHER, Jakub. In: *Wicca: první zasvěcení*. Volvox Globator, 2005, s. 113-116. ISBN 80-7207-583-7.

²⁹ COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G. Věrouka, obřady a praxe moderního čarodějnictví a Wiccy. In: *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013, s. 174-175. ISBN 978-80-247-3163-6.

Ještě je třeba zmínit, jak jsou v rámci Wiccy chápány coveny.³⁰ Většina covenů je zpravidla menšího počtu a z více zdrojů se můžeme dozvědět, že počet členů je od tří, po maximálně třináct lidí. Dle Cowana a Bromleyho jsou ale Wiccané především samotáři, kteří využívají služby covenu jen zřídka.³¹ Vystává tedy otázka, zda je pro zasvěceného čaroděje či čarodějku lepší zůstat sám, nebo se přiřadit k nějakému covenu. Jaké jsou vlastně výhody a nevýhody obou rozhodnutí? Autoři, kteří sami uvádějí, že mají k hnutí blízko Vám řeknou, že obé má své pro a proti. Coven je organizovanější, učíte se rychleji, jelikož máte oporu v lidech kolem Vás, ale musíte respektovat pravidla a udělat si čas na pravidelná setkání. Individuální cesta zase nabízí větší svobodu, a možnost věnovat se pouze věcem, které zajímají Vás, na druhou stranu však nemáte nikoho, kdo Vás povede a na koho se můžete obrátit.³²

2.1.1. Kolo roku a sabaty

Jak již bylo zmíněno, rituály a svátky Wiccanů, jinak nazývané jako sabaty, jsou podle členů hnutí pevně spjaty s přírodou, a všechny oslavují jednotlivé etapy přírodního cyklu. Tento soubor osmi svátků a rituálů se nazývá Kolo roku a slouží bližšímu propojení s přírodou. Sabaty se dále dělí na čtyři menší a čtyři větší a jejich názvy jsou odvozené od jejich původu nebo astronomické události, kterou oslavují. Velké sabaty se slaví dle keltských svátků ohně a konají se na vrcholu určitého období. Malé sabaty, kterým se přezdívá svátky Slunce, připadají na dny slunovratu nebo rovnodennosti.³³ Tyto svátky jsou zde krátce uvedeny na základě popisu praktikující autorky.

Jako první zde zmíním asi nejznámější svátek, kterým je takzvaný Yule, který připadá na den zimní rovnodennosti. Můžeme říci, že z tohoto svátku vznikly naše tradiční Vánoce, jelikož k oslavám Yule patří zdobení stromu, pálení polene, věšení věnců a jmelí, příprava hostiny a dávání dárků. Yule je ale na rozdíl od našich Vánoc více spjat s přírodou, a to v tom smyslu, že strom se chodí zdobit ven a především přírodninami, jako je třeba sušené ovoce.³⁴

³⁰ Coven znamená podpůrná skupina lidí, kteří se věnují společnému růstu a učení v rámci magie

³¹ COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G. Gerald Gardner a kořeny moderního čarodějnictví. In: *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013, s. 172. ISBN 978-80-247-3163-6.

³² PRADAS, Lidia. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 13. ISBN 978-80-277-1086-7.

³³ PRADAS, Lidia. Kolo roku. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 47-48. ISBN 978-80-277-1086-7.

³⁴ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Yule. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 49-51. ISBN 978-80-277-1086-7.

První svátek ohně je takzvaný Imbolc³⁵, který je symbolem uzdravení a znovuzrození. Tento sabat je zasvěcen bohyni Brigid, která přináší jaro, plodnost a uzdravení. Během svátku očistíte sebe i svůj příbytek a připravujete se na dary, které Vám nový rok přinese.³⁶

Další svátek, ze kterého vyšla další, nám známá tradice, je Ostara. Z Ostary vycházejí Velikonoce, ač jsou mezi svátky znatelné drobné rozdíly. Ostara se slaví na první jarní den a oslavuje život, plodnost a znovuzrození. Stejně jako u Velikonoc, se i na Ostaru barví vajíčka a zasazují semínka, která symbolizují nový život.³⁷

Druhým svátkem ohně je Beltain, který se slaví uprostřed jara. Oslavuje lásku, sexualitu a plodnost a jeho období je hojně využíváno k obřadu svázání rukou³⁸. Odkazuje k řeckému bohu Héliovi, protože Slunce na obloze je přirovnáváno k jeho koruně. Během sabatu se například tančí kolem májky, obléká se strom do stužek s přáními, volí se májová královna a král anebo se pořádá již zmíněné svazování rukou.³⁹

Beltainu je velmi podobný i následující svátek, a to Litha, která je pod křesťanským názvem známá jako Noc svatojánská. Stejně jako u Beltainu jsou jeho symboly například oheň a víly, a tak není překvapením, že mezi tradice na tento svátek patří hledání hadích kamenů⁴⁰, hořící kolo⁴¹, skákání přes oheň⁴², nebo třeba pálení minulosti⁴³.⁴⁴

V období sklizně přichází svátek Lughnasad. Je to třetí svátek ohně, jehož název je odvozen od boha Lugha a souvisí primárně se sklizní. Během tohoto svátku se peče chléb, vyrábějí se panenky z kukuřičného šustí, dělají se hostiny a navštěvují se trhy a jarmarky.⁴⁵

³⁵ Imbolc znamená „v lůně“ a odkazuje na březost krav a ovcí

³⁶ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Imbolc. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 52-54. ISBN 978-80-277-1086-7.

³⁷ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Ostara. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 55-56. ISBN 978-80-277-1086-7.

³⁸ Svázání rukou je novopohanská svatba

³⁹ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Beltain. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 58-60. ISBN 978-80-277-1086-7.

⁴⁰ Hadí kameny jsou takové, které mají uprostřed přirozeně vzniklý otvor, skrz který se dá podle pověr vidět vílí říše

⁴¹ Hořící kolo je symbolický rituál, kde hořící kolo představuje slunce. Toto kolo se pustí z kopce a představuje tím krácení dnů

⁴² Skákáním přes oheň zpečetíte své přání pro daný rok

⁴³ Rituál, u kterého je třeba napsat na papír situaci, kterou chcete uzavřít, a pak jej spálit na hranici

⁴⁴ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Litha. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 61-62. ISBN 978-80-277-1086-7.

⁴⁵ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Lughnasad. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 64-66. ISBN 978-80-277-1086-7.

Během podzimní rovnodennosti přichází další menší sabat, a tím je Mabon, jehož název pochází z velšské mytologie a znamená „syn matky“. Mezi jeho symboly patří jablka, roh hojnosti, víno nebo například ořechy. V tomto období se konzervují potraviny, daruje se jídlo těm, kteří ho potřebují, sbírají se jablka, nebo se třeba vyrábí košťata z bylin nebo proutí.⁴⁶

Posledním svátkem je Samhain⁴⁷, který označuje konec jednoho cyklu a začátek nového. Mezi čaroději se mu právě z tohoto důvodu přezdívá Nový rok, i když vychází na 31. října. V moderní společnosti má mnoho společného s Halloweenem, ať už jsou to strašidelné dekorace, vyřezávání dýně, košťata nebo magie. Během Samhainu se však lidé neoblékají do kostýmů jako je to u Halloweenu. K oslavám tohoto svátku patří především úcta k předkům a zapomenutým mrtvým, nemá večere a předpovídání budoucnosti.⁴⁸

2.2. Neodruidismus a keltská spiritualita

Jak již bylo zmíněno, tematika čarodějnictví a všech jeho směrů bohužel nemá mnoho spolehlivých opěrných bodů, a jinak tomu není ani u keltského náboženství neboli jak se v dnešní době můžeme setkat s termínem, neodruidismu. Zkoumání keltského náboženství je z historického hlediska náročné primárně proto, že se předávalo pouze ústně. Jak zmiňuje například Claus Krämer, o keltském vědění neexistují žádné záznamy, které by byly z předřímské doby, takže většinu informací jsme získali na základě archeologických nálezů koster a nástrojů, případně votivních darů, které byly nalezeny poblíž svatyní.⁴⁹

Keltové jsou hodně vázáni na přírodu a jsou primárně známí pro své umění léčit a pro magii rostlin. Pokud bychom měli hledat spojitost čarodějnictví a neodruidismu, je jí právě zmíněný vztah k přírodě. Jak zmiňuje Krämer, postavení druida mohly zastávat i ženy, o kterých se říkalo, že aspirují zvláštními věšteckými schopnostmi. Dále zmiňuje, že na základě archeologických nálezů měli údajně existovat i ženy, čarodějky, které se kromě oficiálního druidství věnovaly magii. Jako konkrétní případy, které bývaly považovány za čarodějnice

⁴⁶ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Mabon. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 67-69. ISBN 978-80-277-1086-7.

⁴⁷ Samhain pochází z gaelského výrazu pro „konec léta“

⁴⁸ PRADAS, Lidia. Kolo roku: Samhain. In: *Velká kniha magie*. DOBROVSKÝ, 2022, s. 70-72. ISBN 978-80-277-1086-7.

⁴⁹ KRÄMER, Claus. Stopy druidů na tenkém ledu. In: *Keltské umění léčit*. Klokan (Alpress). Frýdek-Místek: Alpress, 2006, s. 15-16. ISBN 80-7362-215-7.

uvádí pak zejména porodní báby, které byly v keltské době považovány za moudré ženy. Důvodů, proč zrovna porodní báby byly označovány za čarodějky, je více. Patřilo sem například opatrování amuletů a talismanů pro nastávající matky, znalost léčivých bylin, žehnajících textů, nebo zametání prahu rodinného domu, aby zahnal zlé duchy (z čehož se pravděpodobně může odvíjet pozdější obraz čarodějnic, které létají na košťatech).⁵⁰

Neodruidismus se začal rodit v 18. století ve Velké Británii, především na základě fiktivní fantastické literatury o druidech, avšak zvláště přelomovým můžeme pro toto odvětví nazývat rok 1781, kdy došlo k založení Starého druidského řádu. Postupem času se pak tato víra šířila po celém světě. Dle Krämera je úloha dnešního neodruidismu v obnovení starých vazeb s Matkou Zemí a s božstvím. Zdůrazňuje také to, že základní druidskou filozofií je žít tady a teď. Podle druidů bychom se tedy neměli zabývat tím co bylo včera a co bude zítra, ale měli bychom žít právě přítomným okamžikem.⁵¹

2.3. 2.3. Chaos magie a postmoderní přístupy

„Chaos magie vznikla ve vlně, kterou odstartovalo uvolnění po druhé světové válce a plně odráží základní filosofické koncepty postmoderního myšlení kterými je toto období charakteristické.“⁵² Takto popisuje chaos magii Pavel „Cody“ Unger v rámci předmluvy ke knize *Chaos magie* od Patricka Dunna.

S chaos magií jsem se i já prvně setkala až při psaní této práce. Toto odvětví vzniklo ke konci 70. let 20. století a je spojováno především se jmény jako jsou Pete Carroll (Dílo: *Liber Null*) a Ray Sherwin (Dílo: *The book of Results*). Oba tyto autoři ve svých dílech objasňují praktickou metodu Sigilizace⁵³, která byla vyvinuta Austinem Osmanem Sparem a je jednou ze základních technik spojovaných s magií chaosu.⁵⁴

⁵⁰ KRÄMER, Claus. Od léčitelky k čarodějnici. In: *Keltské umění léčit*. Klokán (Alpress). Frýdek-Místek: Alpress, 2006, s. 204-205. ISBN 80-7362-215-7.

⁵¹ KRÄMER, Claus. Druidství dnes. In: *Keltské umění léčit*. Klokán (Alpress). Frýdek-Místek: Alpress, 2006, s. 62-64. ISBN 80-7362-215-7.

⁵² UNGER, Pavel. Je libo trochu chaosu? In: DUNN, Patrick. *Chaos magie*. Iniciale. Praha: Grada, 2011, s. 9. ISBN 978-80-247-3353-1.

⁵³ Přesvědčení, že magie existuje na úrovni podvědomí, ale logická mysl brání projevu jejích výsledků. To je zapříčiněno velkou touhou po výsledku provázenou však neustálým popíráním projevení.

⁵⁴ HINE, Phil. What is Chaos Magick? Online. In: *Oven-Ready Chaos*. 2nd ed. New Falcon Publications, 1997, s. 8-9. Dostupné z: http://madchat.fr/esprit/texture/magik/Phil_Hine-Oven_Ready_Chaos.pdf. [cit. 2023-12-23].

Definovat toto odvětví je poměrně složité, jelikož jak píše Hine, na rozdíl od jiných magických přístupů chaos magie nestojí na mytickém nebo historickém základě. Praktikující osoba může použít cokoliv, co v daný moment považuje za vhodný systém dočasné víry. Při praktikování jsou totiž důležité výsledky, nikoliv autenticita použitého systému. Tato myšlenka často vede k tomu, že chaos magie bývá spojována s anarchií, ale opak je pravdou. Toto odvětví má šest základních principů, na kterých staví:

1. Vyhýbání se dogmatismu – výjimkou je pouze to, pokud není vyjádření dogmatismu součástí dočasného systému víry
2. Osobní zkušenost – chaos magie klade důraz na to, že v první řadě bychom si vše měli vyzkoušet sami
3. Technická dokonalost – chaos magie obhajuje přísné sebehodnocení a analýzy, zdůrazňuje praxi a techniky, se kterými experimentujeme, dokud nedosáhneme požadovaných výsledků
4. Dekondicionování⁵⁵ - podle chaos magie je cílem každého mága či čarodějnice zbavit se pevných přesvědčení o sobě, světě a společnosti. Naše ego udržuje pocit stabilní identity a reality, ve které žijeme a našim cílem by tedy mělo být odpoutat se od této reality, zpochybnit ji a otevřít se novému (k tomu nám pomohou dekondiční cvičení)
5. Různé přístupy – svobodný výběr z magických systémů, literatury, náboženství, kultů apod.
6. Gnóze⁵⁶ - má dva póly: a) Stavby inhibice (fyzicky pasivní techniky – například meditace, jóga, věštění), b) Stavby excitace (fyzicky aktivní techniky – například tanec, bubnování, emocionální vzrušení).⁵⁷

Velký vliv na vývoj chaos magie, měla zajisté takzvaná „*The Discordian Society*“, kterou primárně zpopularizoval Robert Anton Wilson ve své trilogii „*The Illuminatus!*“. Jedná se o společnost, jejíž členové uctívají Bohyni zmatku, Eris.⁵⁸ Od ní můžeme usuzovat, že získala chaos magie své pojmenování.

⁵⁵ Nepřizpůsobení

⁵⁶ Poznání

⁵⁷ HINE, Phil. Principles of Chaos Magick. Online. In: *Oven-Ready Chaos*. 2nd ed. New Falcon Publications, 1997, s. 14-16. Dostupné z: http://madchat.fr/esprit/texture/magik/Phil_Hine-Oven_Ready_Chaos.pdf. [cit. 2023-12-23].

⁵⁸ HINE, Phil. All Hail Discordia!. Online. In: *Oven-Ready Chaos*. 2nd ed. New Falcon Publications, 1997, s. 23. Dostupné z: http://madchat.fr/esprit/texture/magik/Phil_Hine-Oven_Ready_Chaos.pdf. [cit. 2023-12-23].

2.4. Ekologické a přírodní čarodějnictví

Jak již název napovídá, i v tomto odvětví čarodějnictví jde o úzké pouto s přírodou. Zajisté bychom mohli přírodní čarodějnictví zahrnout například k wiccanům nebo k druidům, ale pravda je taková, že ne všechny přírodní čarodějky a čarodějové se takto vnímají. Většina praktikujících se nazývají „zelené čarodějky a zelení čarodějové“. U zkoumání této oblasti se pohybujeme na opravdu tenkém ledě, co se týče odbornosti, a musíme tedy primárně vycházet z pohledu praktikujících autorů. Zde se nabízí využít informace získané od mého informanta, se kterým jsem v rámci této práce dělala rozhovor. Potvrzuje, že přírodní čarodějnictví podporuje hlubší propojení s přírodou a poskytuje jakousi očistu od moderního světa. Dle jeho slov se jedná o zájem, který může jak praktikujícím, tak lidem, kteří využívají služby léčitelů, zprostředkovat energii získanou z přírodních zdrojů a poskytnout tak úlevu od těžkostí. V rámci této praxe je opravdu důležité znát všechny suroviny, se kterými léčitel pracuje a zajišťovat jejich kvalitní zpracování, aby nedošlo k fatálním vedlejším účinkům.

2.5. Zaměření

V předchozích kapitolách již bylo naznačeno, že čarodějnictví lze dělit na základě zaměření. V dílech většiny praktikujících autorů, které zmiňuji v této práci, se dočtete, že k čarodějnictví můžete, ale nemusíte mít předpoklady, abyste se mu věnovali. Stejně tak můžete, ale nemusíte, mít predispozice k nějaké konkrétní specializaci. Specializací jsou myšleny konkrétní okruhy kouzel, jako jsou například kouzla lásky, kouzla peněz a podobně. Dále mají některé čarodějky talent na vykládání budoucnosti, to však ale neznamená, že se musejí věnovat jen a pouze vykladačství. V následujících podkapitolách si rozebereme charakteristiku jednotlivých zaměření.

2.5.1. Léčitelství a bylinkářství

Léčitelství a bylinkářství může být v mnoha případech úzce spjato s šamanismem a alternativní medicínou. Někteří autoři tyto pojmy rozdělují, jiní je zase považují za téměř jedno odvětví. Heřt například ve svém díle *Alternativní medicína a léčitelství* uvádí, že mezi pomy „alternativní medicína“ a „léčitelství“ je zásadní rozdíl, kterým jest, že léčitelství je činnost

vykonávaná léčitelem, kterým jest osoba bez odpovídajícího medicínského vzdělání, zatímco alternativní medicína je soubor specifických metod, které může využívat léčitel i lékař.⁵⁹

Z historického hlediska zde vždy byly takzvané babky bylinkářky, které Vám mohly za pomoci nejrůznějších bylinek namíchat všelijaké masti na nemoc nebo zranění. Lze argumentovat, že ne všechny tyto ženy byly čarodějnice. V dnešní době se za léčitele rozhodně může označovat více lidí, než tomu bylo dříve, aniž by museli mít strach z nějakého postihu. Existuje nespočet knih, které nám odhalují „magické“ vlastnosti rostlin. Jako příklad můžeme jistě uvést knihu *Čarodějné byliny*⁶⁰ od Claudie Ritterové, která poskytuje soupis různých rostlin, jejich vlastnosti a návody na jejich využívání.

V rámci terénního výzkumu jsem měla možnost setkat se se samozvaným čarodějem a léčitelem, který se kromě bylinek zaměřuje ve své praxi i na léčebné účinky medu a včel. Tento výzkum bude podrobněji popsán v praktické části.

2.5.2. Vykladačství a věštění

Vykladačství je zaměření, se kterým jsem se i já osobně setkala. Můžeme říci, že se jedná o předpovídání neboli vykládání osudu. Vykladačství, jak uvádí například Lidia Pradas, se však nemusí vycházet jen z tarotu, nýbrž i z run, křišťálové koule, kyvadla, případně z mnoha dalších druhů karet. Budoucnost se dá také vyložit na základě snů, čtení z ruky nebo z vosku.⁶¹ I u věštění, stejně jako u jiných zaměření, si musí každá čarodějka najít svou techniku, která jí bude vyhovovat.

Věštění, stejně jako jiné techniky, doprovází lidstvo od nepaměti. Za jako úplně první věstce a vykladače můžeme považovat kočovné Cikány, kteří měli údajné předvídání budoucnosti jako jedno z mnoha povolání.⁶² V dnešní době se můžeme setkat s nespočtem samozvaných věstců a vykladačů, kteří působí skrz online platformy, nebo třeba v televizním vysílání. Můžeme se

⁵⁹ HEŘT, Jiří. In: *Alternativní medicína a léčitelství*. V Praze: Věra Nosková, 2011, s. 12-13. ISBN 978-80-87373-15-6.

⁶⁰ RITTER, Claudia. *Čarodějné byliny: znovuobjevené znalosti babek kořenářek*. Přeložil Rudolf RADA. Praha: Mladá fronta, 2019. ISBN 978-80-204-4951-1.

⁶¹ PRADAS, Lidia. Předpovídání budoucnosti. In: *Velká kniha magie: magie a kouzla, která ve vás probudí vaše čarodějnické schopnosti*. Via. Praha: Dobrovský, 2022, s. 107-129. ISBN 978-80-277-1086-7.

⁶² ANTARES, Lilith Zuzana. Tarot v magii a magie v tarotu. In: *Základy magie*. Druhé opravené a doplněné vydání. Hermés (Spiral Energy). Brno: Spiral Energy, 2016, s. 87. ISBN 978-80-86954-19-6.

jen dohadovat, zda jsou jejich věštby pravdivé a zda nás opravdu potká to, co nám předpověděli. Více se tomuto tématu však budu věnovat v pozdější části této práce.

2.5.3. Numerologie

Numerologie se podle praktikujících autorů zabývá vlivem čísel na vaši osobnost a životní cestu. Jedná se o starodávnou metafyzickou disciplínu, která odkrývá schéma vaší životní dráhy a je jedním z nejpřesnějších sebe-rozvojových nástrojů, které existují. Je však třeba podotknout, že se nejedná o vědecky podloženou disciplínu, a tak se musíme opírat o interpretace lidí, kteří numerologii praktikují. Věštbu z čísel můžeme dle nich využít v mnoha oblastech, nejen pro předpověď budoucnosti nebo při výběru partnera, data či jména. Údajně nám pomáhá žít co možná nejlépe a maximálně rozvinout náš potenciál.⁶³

Podle Annemarie Schimmel se celý numerologický systém odvíjí od řeckého filozofa a matematika Pythagora, od kterého se jeho učni nazývali Pythagorejci. Ti například přikládali velký důraz rozdílu mezi lichými a sudými čísly. Lichá čísla spojovali s mužstvem, klidem, světlem a dobrotou, zatímco sudá čísla byla spojována s ženstvem, rozmanitostí, temnotou a zlem. Tento kontrast v jisté míře přetrval a stal se součástí číselné mystiky. Konkrétně číselnou mystiku ovlivnil Philolaos, který dal kolem roku 475 př. n. l. impuls k přemýšlení o významu čísel.⁶⁴ Podle autorů, kteří se numerologií zabývají, právě z těchto základů později vychází dnes nejpoužívanější západní systém, který je také znám jako „moderní numerologie“. Kromě toho se dnes také užívají systémy hebrejské, čínské a indické.⁶⁵

2.6. Rituály a praktiky

V průběhu psaní této práce jsem si mnohokrát položila otázku, zda je tato podkapitola vůbec potřeba. Myslím si, že nikdy nebude ani vzdáleně možné pojmut všechny rituály a praktiky,

⁶³ BUCHANAN, Michelle. Co je numerologie? In: *Numerologie pro každého*. DOBROVSKÝ, 2021, s. 9-10. ISBN 978-80-7390-652-8.

⁶⁴ SCHIMMEL, Annemarie a SCHIMMEL, Annemarie. The Heritage of the Pythagoreans. Online. In: *The Mystery of Numbers*. USA: Oxford University Press, 1993, s. 11-13. ISBN 0-19-506303-1. Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=IBIZ9PRZvPIC&oi=fnd&pg=PA3&dq=Witchcraft+numerology&ots=Sw8c_Kuibc&sig=bQoZekG8dDraMfN5retHMEbygvvo&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false. [cit. 2023-12-03].

⁶⁵ BUCHANAN, Michelle. Co je numerologie? In: *Numerologie pro každého*. DOBROVSKÝ, 2021, s. 10. ISBN 978-80-7390-652-8.

kteře jednotlivé čarodějnice v rámci své praxe využívají, a to hlavně z jednoho důvodu – konkrétních návodů či postupů, jak nějaké kouzlo vykonat, existuje příliš mnoho a není v našich silách zjistit, který rituál byl ten úplně první. Zároveň obecně platí, že rituál se přizpůsobuje tomu, kdo jej vykonává, což znamená nikdy nekončící tvorbu stále nových a neznámých postupů. Fiona Bowie uvádí jako jednu z nejznámějších definic rituálu definici Victora Turnera, která zní: „*Předepsané formální chování pro příležitosti neodkázané na technickou rutinu; odkazuje na víru v mystické (nebo neempirické) bytosti či síly pokládané za první a poslední příčiny všech účinků.*“ (Turner, 1982, s. 79)⁶⁶

Rituál jako takový je pro mnohé praktikující něčím posvátným, a není radno jej porušovat. Například staří keltové dbali na takzvané rituální sklizně, kdy veškeré rostliny sbírali s největší možnou úctou. Například jmelí, jak zmiňuje Storl, se na území Galie vyskytuje jen vzácně, proto je v případě nalezení sklízeno s velkou úctou a nejlépe šestého měsíčního dne, jelikož to je den, kterým zde začínají měsíce a roky. Pod stromem, kde je jmelí nalezeno, pořádají Galové hostinu s obětí dvou býků.⁶⁷

V knihách, které byly napsány praktikujícími autory, které v této práci zmiňuji, se dozvíte, že většina rituálů a kouzel bývají založené především na intuici. Moje informantka, která se zaměřuje právě na magii lásky tvrdí, že existuje nespočet způsobů, které lze využít, když děláte kouzla, která Vám mají přinést lásku, vy sami si však musíte vybrat ten, který Vám bude nejvíce sedět. Toto bude dále rozvinuto v praktické části této práce.

⁶⁶ BOWIE, Fiona. Co je to rituál? In: *Antropologie náboženství*. Praha: Portál, 2008, s. 149. ISBN 978-80-7367-378-9.

⁶⁷ STORL, Wolf-Dieter. Druidské sběraček rituály. In: *Magické rostliny Keltů: léčitelství, rostlinná kouzla, stromový kalendář*. Mandragora (Volvox Globator). Praha: Volvox Globator, 2004, s. 63-72. ISBN 80-7207-557-8.

3. Čarodějnictví v Kontextu Společnosti

Pohled na čarodějnictví vždy byl a vždy bude individuální záležitostí. Ač se stále častěji můžeme setkat s praktikujícími osobami, i dnes potkáme typ lidí, který tento zájem a praktiky značně odsuzují.

V roce 2022 byly na stránkách Plos One zveřejněny výsledky výzkumu Borise Gershmana, který měl za cíl zjistit postoj společnosti na tematiku čarodějnictví po celém světě. Výzkumu se zúčastnilo přes 140 000 jedinců z celkem 95 zemí. Z tohoto výzkumného souboru více než 40 % respondentů uvedlo, že v čarodějnictví věří. Výsledky výzkumu prokázaly, že víra v čarodějnictví převládá primárně v méně rozvinutých částech světa, kde je nižší důvěra v policii, soudní systém a národní vládu.⁶⁸

Jedním z cílů této práce bylo zjistit, jaké postoje k čarodějnictví zastávají členové výzkumného souboru, který byl pro tuto práci zvolen. Na základě výsledků získaných z dotazníku lze říci, že 39 % respondentů se k tématu staví neutrálně, 3 % čistě negativně a 19 % čistě pozitivně. Výsledky výzkumu budou detailněji rozepsány v praktické části této práce.

3.1. Čarodějnictví a magie na sociálních sítích

V dnešní době se stala magie jakýmsi trendem, který můžeme spatřovat na nejrůznějších sociálních sítích, jako je Instagram, TikTok nebo například X (Twitter). Z osobní zkušenosti mohu říci, že tvůrců zabývajících se nějakou formou magie, je dnes na internetu opravdu hodně. Nejčastěji můžeme narazit na výklady karet, které se v mnoha případech zabývají věštěním vztahů, ve většině případů začínají větou typu „*pokud jsi narazil na toto video, tak je určené přímo pro tebe*“ a končí tím, že se Vám ta specifická osoba⁶⁹ velmi brzy ozve. O to zajímavější je i to, že po shlédnutí videa se Vám začnou podobné předpovědi ukazovat v mnohem větší míře než předtím. Bohužel v tom dle mého názoru není nijaká vyšší síla, ale algoritmus, který Vám zobrazuje videa, na která se díváte a která dokoukáte do konce. Já sama jsem k těmto online výkladům hodně skeptická, jelikož jak může vykladačka určit, ke komu se zpráva

⁶⁸ GERSHMAN, Boris, PROTO, Eugenio (ed.). *Witchcraft beliefs around the world: An exploratory analysis*. Online. In: Plos One. 2022. Dostupné z: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0276872>. [cit. 2024-08-30].

⁶⁹ Člověk, kterého by se dle Vás měl výklad také týkat, většinou partner

dostane a ke komu ne? Na tuto problematiku mi poskytuje pohled jedna moje informantka, která poskytuje online výklady a se kterou se k tomuto tématu více přiblížíme v praktické části.

Dalším aspektem, na který na sociálních sítích čas od času narazím je takzvané online léčitelství, které se dá dělit na dva typy – online hypnóza či uvedení do transu a léčení za pomoci „odebrání negativní energie případně nějaké blokády“. Tyto dva typy mají dle mého názoru dva společné prvky. V obou případech hraje velkou roli dechové cvičení, při kterém Vám aktér ve videu říká, jak máte dýchat. Druhým prvkem je to, že jistým cílem videa je uvést Vás do stavu relaxace a uvolnění.

V této souvislosti bych ráda uvedla jeden konkrétní profil, na který průměrně dvakrát do měsíce narazím. Tento profil nese název „*Healing and Beyond*“ a jeho vlastníkem a hlavním aktérem ve videích je Michael Bagas. Obsahem jeho videí je již zmíněné odebírání negativní energie či případné blokády například v oblasti štěstí, financí či lásky. Svá videa natáčí zpravidla v přírodě a jsou doprovázena relaxační hudbou. K odstranění blokády využívá především různé krystaly a přivolání božstev. Ač sama moc nevěřím, že by Vás jeho videa opravdu mohly zbavit nějakých finančních problémů nebo špatné energie, mohu říci, že jsou alespoň užitečná k relaxaci a k uvolnění.

Poslední formu čarodějnictví, kterou můžeme na internetu najít, jsou takzvané ukázkové rituály. Většina těchto rituálů je založená na podobných principech a mohou být více či méně nebezpečné pro začátečníky, kteří je primárně využívají. Z velké části se jedná o rituály a kouzla ovlivňující lásku a vztahy, případně menší kletby. Tyto rituály je třeba brát s rezervou, ostatně jako celé čarodějnictví a magii, avšak vždy je nutné dodržovat jisté bezpečné hranice, o což se snaží i velká část tvůrců. Během posledních dvou let jsem opravdu jen zřídka narazila na rituály, které, dle mého názoru, rozhodně nebyly bezpečné. Konkrétním příkladem jsou rituály „posilňené“ vlastní krví případně obětí. Jedná se o něco, co se na sociálních sítích, z mnoha důvodů, moc často nevyskytuje. Pro praktikující je magie spojená s krví velmi na hraně a může vést ke zneužití „temnými silami“. Objektivně lze minimálně říci, že se může jednat o praktiky ohrožující zdraví a v extrémních případech i život. Příklady těchto profilů jsou uvedeny v přílohách práce.

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Metodologie výzkumu

Pro práci byl zvolen smíšený výzkum sestávající z kvantitativní a kvalitativní části. Tento výzkum byl zvolen pro jeho schopnost poskytnout detailnější pohled na problematiku čarodějnictví prostřednictvím kombinace metod kvantitativních a kvalitativních, které se, jak uvádí Špaček, mohou vzájemně doplňovat⁷⁰. Pro kvantitativní šetření byl jako metoda sběru dat zvolen dotazník, který byl následně rozeslán studentům bakalářského studia Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Metodou sběru dat pro kvalitativní šetření byl zvolen polostrukturovaný rozhovor se třemi osobami, které se každá věnuje jiné odnoži čarodějnictví.

4.1. Kvantitativní výzkum

Jak uvádí Novotná, Špaček a Jantulová, „kvantifikace vlastně zahrnuje určitý způsob standardizace, tedy snahy o sjednocené a přesné měření podle jasně daného kritéria. Toto sjednocení přináší mnohé výhody. Umožňuje nám srovnávat jednotlivá měření, a tím srovnávat různé osoby, časy, kontexty. Umožňuje nám také shrnout běžným okem neuchopitelnou mnohost do srozumitelných čísel... Kvantifikace však přináší také významná rizika, která souvisí s hlavními tématy a úskalími kvantitativní výzkumné strategie. Kvantitativní měření je v první řadě značně reduktivní, tj. zužuje šíři našeho vnímání určitého jevu pouze na předem definovanou rovinu... Kvantitativní výzkumná strategie především odkazuje na způsob práce s daty, tj. odkazuje na jejich kvantifikaci, číselné vyjádření, které je spojeno jak se způsobem měření empirické reality, tak se způsobem analýzy.“⁷¹

4.1.1. Cíle výzkumu

Hlavním cílem kvantitativního šetření bylo zjistit, jaký postoj zastávají studenti bakalářských ročníků Fakulty filozofické Univerzity Pardubice ohledně tematiky čarodějnictví. Prvním dílčím cílem bylo zjistit, zda, a případně jakým způsobem, ovlivňuje čarodějnictví život

⁷⁰ ŠPAČEK, Ondřej. Společenské vědy a empirický výzkum. In: NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej a ŠTOVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií, 2019, s. 32. ISBN 978-80-7571-025-3.

⁷¹ ŠPAČEK, Ondřej. Kvantitativní strategie výzkumu. In: NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej a ŠTOVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií, 2019, s. 95. ISBN 978-80-7571-025-3.

studentů. Druhým dílčím cílem výzkumu bylo zjištění míry informovanosti studentů o dané tematické.

4.1.2. Výzkumné otázky a hypotézy

Punch uvádí, že „výzkumné otázky vycházejí z obecného určení cílů a přetvářejí je do specifickéjší a konkrétnější podoby.“⁷² Výzkumné otázky mohou zastávat funkce, kterými jsou například organizace a určování směru výzkumu, jeho vymezení a určení hranic, poskytnutí rámce pro sepsání zprávy o výzkumu nebo třeba udržení zaměření výzkumníka na vlastní cíle projektu⁷³.

Gavora píše, že hypotéza je vědecký předpoklad vyvozený z vědecké teorie. Vzniká na základě prostudování literatury k danému tématu, nebo na základě osobní zkušenosti výzkumníka. Hypotézy rozvíjejí poznání výzkumníka tím, že potvrzují nebo naopak zpochybňují určitou teorii, kterou tím připravují na empirické zkoumání.⁷⁴

Na základě stanovených cílů byly zformulovány následující výzkumné otázky a hypotézy.

Hlavní výzkumná otázka:

Jaký postoj zastávají studenti bakalářských ročníků Fakulty filozofické Univerzity Pardubice ohledně tematiky čarodějnictví?

Další výzkumné otázky:

VO1: Jakým způsobem ovlivňuje čarodějnictví život studentů?

VO2: Do jaké míry jsou studenti Fakulty filozofické obeznámeni s tematikou čarodějnictví?

Hypotézy:

H1: Ženy se častěji zajímají o tematiku čarodějnictví než muži.

H1₀: Pohlaví respondenta nemá vliv na jeho zájem o tematiku čarodějnictví.

⁷² PUNCH, Keith F. Výzkumné otázky. In: *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008, s. 42. ISBN 978-80-7367-381-9.

⁷³ PUNCH, Keith F. Výzkumné otázky. In: *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008, s. 44. ISBN 978-80-7367-381-9.

⁷⁴ GAVORA, Peter. Hypotézy. In: *Úvod do pedagogického výzkumu. Edice pedagogické literatury*. Brno: Paido, 2000, s. 50. ISBN 80-85931-79-6.

H2: Studenti oborů Sociální a kulturní antropologie a Religionistika zaujmají k tématu čarodějnictví pozitivnější přístup než studenti jiných oborů.

H2₀: Studovaný obor nemá vliv na přístup k tomuto tématu.

4.1.3. Výběr výzkumného souboru a jeho charakteristika

Jako výzkumný soubor byli zvoleni studenti bakalářských ročníků Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Studenti oborů této fakulty byli primárně zvoleni na základě předpokladu blízkosti k tématu, který vychází z humanitního založení oborů. Dotazník zodpovědělo 78 žen, 19 mužů a čtyři osoby s blíže nespecifikovatelnou identifikací pohlaví, tedy celkem 101 osob. Nejvíce respondentů bylo ve věku 21 let (43) a nejméně ve věku 18 let (0). Nejvíce odpovědí jsem získala od studentů oborů Humanitní studia a Historicko-literární studia. Nejméně od studentů archivních studií a kulturních dějin.

4.1.4. Metoda sběru dat a realizace výzkumu

Jako metoda sběru dat byl zvolen dotazník, jelikož tato metoda, jak zmiňuje například Švec, poskytuje rychlý sběr velkého množství odpovědí v relativně krátkém časovém úseku. Konkrétně dotazník definuje jako „výzkumný, vývojový a vyhodnocovací nástroj k hromadnému a poměrně rychlému zjišťování informací o znalostech, názorech nebo postojích dotazovaných osob k aktuální nebo potenciální skutečnosti prostřednictvím písemného dotazování se.“⁷⁵

Dotazník byl tvořen za pomoci webových stránek Survio a obsahoval celkem 15 otázek, z nichž šest bylo uzavřených, čtyři polootevřené a pět otevřených.

První čtyři otázky byly identifikační, což jsou takové, které slouží k identifikaci respondenta. Ptají se tedy nejčastěji na pohlaví, věk, nebo například na studovaný ročník. Uzavřené otázky jsou takové, u kterých respondent vybírá jednu nebo více z nabízených odpovědí. V rámci uzavřených otázek zde byla i jedna otázka škálová, která byla vyjádřena sémantickým diferencíálem, který spočívá v tom, že odpovědi byly zaznamenávány na škále od hodnoty -2 po hodnotu +2. polootevřené otázky spočívají v tom, že obsahují jak již předem vypsané

⁷⁵ ŠVEC, Štefan. Metoda dotazníku v edukačním výzkumu. In: ŠVEC, Štefan; GAVORA, Peter; LAPITKA, Marián; JANÍKOVÁ, Marcela; JANÍK, Tomáš et al. *Metodologie věd o výchově: kvantitativně-scientické a kvalitativně-humanitní přístupy v edukačním výzkumu*. České rozš. vyd. Brno: Paido, 2009, s. 122. ISBN 978-80-7315-192-8.

možnosti odpovědí, tak i otevřené políčko, které umožňuje respondentovi vyplnit vlastní odpověď. Méně obvyklé postoje a vyjádření respondentů můžeme získat na základě otevřených otázek, kdy mohou vyjádřit svůj názor bez omezení.⁷⁶

Všechny tyto otázky byly tvořeny na základě studia odborné literatury k tomuto tématu. Před odesláním dotazníku studentům Univerzity Pardubice byl uskutečněn předvýzkum, v rámci kterého byl dotazník rozeslán několika různým osobám, pro zjištění srozumitelnosti a funkčnosti dotazníku. Šíření dotazníku probíhalo za pomoci hromadného emailu, který rozeslala studentům studijní referentka Ing. Valentová. Data byla sbírána v průběhu března a dubna 2024. Zpočátku byl výzkum zaměřen i na studenty magisterských ročníků, avšak z této kategorie dotazník vyplnila pouze jedna osoba. Z tohoto důvodu byla tato kategorie z výzkumu vyřazena a společně s ní i odpovědi onoho jednoho respondenta. K výzkumu byly tedy použity odpovědi od celkem 100 respondentů.

Respondentům byly položeny následující otázky:

1. Kolik je Vám let?

- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25+

2. Identifikujete se jako...?

- Žena
- Muž
- Jiné

3. Jaký ročník aktuálně navštěvujete?

⁷⁶ ŠPAČEK, Ondřej. Dotazník. In: NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej a ŠŤOVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií, 2019, s. 151-156. ISBN 978-80-7571-025-3.

- 1. ročník (Bc.)
 - 2. ročník (Bc.)
 - 3. ročník (Bc.)
 - 1. ročník (Mgr.)
 - 2. ročník (Mgr.)
4. Jaký obor studujete? (otevřená otázka)
5. Co si představujete pod pojmem čarodějnictví? (otevřená otázka)
6. Setkal/a jste se někdy s tematikou čarodějnictví?
- Ano
 - Ne
7. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, kde jste se s čarodějnictvím setkala
- Na internetu
 - Četl/a jsem o tom
 - Od přátel/známých
 - Nečetl/a jsem se s tím
 - Jinde (napíšte)
8. Co Vás dovedlo k zájmu o téma čarodějnictví?
- O čarodějnictví se nezajímám
 - K čarodějnictví mě dovedlo (rozepište)
9. Znáte někoho, kdo praktikuje čarodějnictví? (otevřená otázka)
10. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a, že jste sám/sama praktikující, jaké čarodějnické odnože, případně zvyky praktikujete? (otevřená otázka)
11. Jak změnilo čarodějnictví Váš život? (otevřená otázka)
12. Využil/a jste někdy některé z následujících praktik?
- Výklad budoucnosti (tarotové karty, runy, křišťálová koule, čtení z dlaně apod.)
 - Výklad životní cesty na základě numerologických výpočtů
 - Léčení s pomocí magie a rituálů
 - Jiné (uveďte)
 - Ne, žádné služby jsem nevyužil/a
13. Jaký je Váš pohled na praktikující čaroděje/čarodějky? (sémantický diferenciál od -2, označující negativní pohled, po 2, označující pozitivní pohled)
14. Je podle Vás čarodějnictví vázáno na pohlaví?
- Ano, ženy praktikují čarodějnictví hojněji než muži

- Ano, muži praktikují čarodějnictví hojněji než ženy
- Ne, čarodějnictví není vázáno na pohlaví
- Nevím

15. Jaké jsou nejčastější předsudky nebo stereotypy spojené s čarodějnictvím, se kterými jste se setkal/a?

- Čarodějnice jsou spolčené s ďáblem
- Čarodějnice jsou staré ženy s bradavicemi
- Čarodějnice létají na koštěti a unášejí děti
- Čarodějnice jen škodí ostatním
- Jiné (napište)
- S žádným předsudkem ani stereotypem jsem se nikdy nesetkal/a

4.2. Kvalitativní výzkum

„Kvalitativní výzkum se snaží porozumět světu a toto porozumění zprostředkovat, většinou, byť ne výhradně, prostřednictvím textu.⁷⁷“ Jak dále popisuje Novotná, kvalitativní šetření zjišťuje, co zkoumané subjekty dělají, jak to dělají a kde, kdy a proč to dělají. Kvalitativní přístupy kladou důraz na jedinečnost a drobné detaily a poskytují tak odraz reality.⁷⁸

Pro kvalitativní šetření byl jako nástroj zvolen rozhovor. Gavora uvádí, že mezi přednosti rozhovoru patří zejména předpokládaná větší otevřenost informanta a prozkoumání tématu více do hloubky. Mezi nevýhody poté může patřit časová náročnost či malý vzorek informantů.⁷⁹

4.2.1. Cíle výzkumu:

Hlavním cílem výzkumu bylo získat informace o tom, co praktikující k jejich víře vede. Prvním dílčím cílem byl bližší popis činnosti, kterou praktikující osoby vykonávají. Druhým dílčím cílem výzkumu bylo zjistit, jak se praktikující osoby cítí být vnímány svým okolím.

⁷⁷ NOVOTNÁ, Hedvika. Kvalitativní strategie výzkumu. In: NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej a ŠTŮVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií, 2019, s. 260. ISBN 978-80-7571-025-3.

⁷⁸ NOVOTNÁ, Hedvika. Kvalitativní strategie výzkumu. In: NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej a ŠTŮVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, Magdaléna. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií, 2019, s. 260 - 261. ISBN 978-80-7571-025-3.

⁷⁹ GAVORA, Peter. Interview. In: *Úvod do pedagogického výzkumu. Edice pedagogické literatury*. Brno: Paido, 2000, s. 110-115. ISBN 80-85931-79-6.

4.2.2. Výzkumné otázky

Informace k výzkumným otázkám obsahuje kapitola 4.1.2.

Hlavní výzkumná otázka:

Jaké pohnutky vedou praktikující čaroděje k jejich víře?

Další výzkumné otázky:

VO1: Jaké služby praktikující nabízí?

VO2: Jak se praktikující osoby cítí být vnímány svým okolím?

4.2.3. Výběr výzkumného souboru a jeho charakteristika

Pro výzkum byly zvoleni tři informanti, se kterými byl veden individuální polostrukturovaný rozhovor. První informantkou byla samozvaná čarodějka lásky, která bude v práci nazývána jako informantka A. Ta se, jak již předchozí věta napovídá, věnuje magii spojené s láskou a nákloností. Druhý informant, informant B., se zabývá léčitelstvím a bylinkářstvím v kombinaci s takzvanou apiterapií⁸⁰. Třetí a poslední, informantkou C., byla slečna, která na sociálních sítích vystupuje pod pseudonymem Velekněžka a zabývá se primárně výkladem karet a manifestačními metodami.

4.2.4. Metoda sběru dat

K výzkumnému šetření byl jako metoda sběru dat zvolen polostrukturovaný rozhovor. Ten můžeme dle některých autorů považovat za jakýsi kompromis mezi strukturovaným rozhovorem (otázky a alternativy odpovědí jsou pevně dané) a nestrukturovaným (všechny odpovědi jsou volné)⁸¹. Pro každého informanta bylo zhotoveno několik otázek, které byly pro výzkum zásadní. Otázky byly informantům poskytnuty před zahájením rozhovoru, aby se na ně mohli připravit a rozhovor byl tak více ucelený a plynulý.

⁸⁰ léčebná metoda, která se řadí do nekonvenční medicíny, bylinné medicíny a v širším smyslu do naturopatie a využívá mimo jiné med, pergy, včelí tmel, mateří kašičku a dokonce i jed

⁸¹ GAVORA, Peter. Interview. In: *Úvod do pedagogického výzkumu. Edice pedagogické literatury*. Brno: Paido, 2000, s. 111. ISBN 80-85931-79-6.

Otázky – čarodějka lásky:

1. Mohla byste se na začátek vlastními slovy prosím představit?
2. Jste součástí nějakého covenu?
3. Jak jste se stala „čarodějkou lásky“ a co Vás přivedlo k provádění rituálů spojených s láskou?
4. Jaké konkrétní rituály nebo praktiky provádíte ve své práci? Jaký je jejich cíl a jak dosahujete pozitivních výsledků?
5. Jaká je Vaše zkušenost s vnímáním a akceptací čarodějnictví ve společnosti? Setkáváte se s předsudky nebo nepochopením ohledně této praxe?
6. Jaké jsou nejčastější důvody, proč lidé vyhledávají Vaši pomoc a rituály spojené s láskou?
7. Jaké jsou Vaše hranice a etické zásady při provádění rituálů lásky? Jak se vyrovnáváte s potenciálními riziky nebo následky těchto praktik?
8. Máte nějaké osobní příběhy úspěchu, které byste mohla sdílet, týkající se rituálů lásky a jejich vlivu na klienty?
9. Jaký je Váš názor na to, jak mohou rituály lásky ovlivnit lidské vztahy a emocionální pouta? Jakým způsobem vidíte jejich účinnost?
10. Jak se vyrovnáváte s případným nedůvěřivým postojem lidí k Vaší práci a názory skeptiků ohledně účinnosti rituálů lásky?

Otázky – léčitel:

1. Mohl byste se na začátek vlastními slovy prosím představit?
2. Jak byste konkrétně popsal to, čím se zabýváte?
3. Praktikujete léčitelství sám, nebo jste členem nějakého covenu?
4. Jak jste se dostal k praktikování léčitelství a alternativní medicíny? Co Vás k tomu vedlo? Rozlišujete mezi těmito pojmy jako někteří autoři?
5. Máte nějaké konkrétní rituály nebo postupy, které používáte při léčení? Jak fungují? Jaké pomůcky k tomu využíváte?
6. Jaká je Vaše zkušenost s vnímáním léčitelství a alternativní medicíny ve společnosti? Setkáváte se s nějakými předsudky nebo předsudky ohledně této praxe?

7. Jaké jsou nejčastější důvody, proč lidé vyhledávají alternativní formy léčby, případně Vás jako léčitele?
8. Jaký vliv má Vaše práce na Vaše klienty/pacienty? Máte nějaké konkrétní příběhy úspěchu, které byste mohl sdílet?
9. Jaký je Váš názor na etické a morální otázky spojené s praktikováním alternativní medicíny? (právní neodpovědnost, bezpečnost pacienta, účinnost metod, nedostatek vědeckých důkazů, komerce)
10. Jak se vypořádáváte s možnými riziky spojenými s Vaší praxí?

Otázky – vykladačka:

1. Mohla byste se na začátek vlastními slovy prosím představit?
2. Jste součástí nějakého covenu?
3. Jak jste se k vykladačství dostala? Co bylo prvním impulsem, že jste se tomu začala věnovat?
4. Kde hledáte klientelu? Napomáhají Vám v tomto ohledu sociální sítě?
5. Jakými způsoby využíváte Tarot k porozumění nebo interpretaci budoucnosti? Existují nějaká pravidla nebo postupy, kterými se při čtení z karet řídíte?
6. Existuje nějaký specifický rituál nebo příprava, kterou provádíte před vykládáním karet? Jak to ovlivňuje Vaši práci?
7. Setkáváte se s nějakými předsudky nebo nedorozuměním ohledně této praxe?
8. Jakými způsoby pomáháte lidem prostřednictvím Vašich výkladů? Můžete sdílet nějaké příběhy o tom, jak Vaše vykládání ovlivnilo klienty?
9. Jak se vyrovnáváte s otázkami etiky a morálky při vykládání budoucnosti a poskytování rad na základě Tarotu? Existují určité hranice, které respektujete? (například co se nehodí vykládat – zpravidla to bývají špatné zprávy)
10. Jaký je Váš osobní názor na spojení mezi intuicí a interpretací karet? Jaký vliv má Vaše vlastní intuice na vykládání?
11. Jakým způsobem se vyrovnáváte s případnou nedůvěrou lidí věřících spíše v empirické důkazy, než v prorocké metody jako je vykládání Tarotu?

4.2.5. Etika výzkumu

Všichni informanti, se kterými byly vedeny rozhovory byly předem obeznámeni s tím, že jimi poskytnuté informace budou použity jen pro účely této bakalářské práce a nebudou dále nikde šířeny. Zároveň byli informováni o nahrávání rozhovoru na záznamník, který opět nebyl a nebude nikde zveřejňován. Ač jedna informantka souhlasila se zveřejněním svého jména, zbylí dva informanti si přejí zůstat v anonymitě a proto, aby bylo vyhodnocování jednodušší, budou v anonymitě zanecháni všichni a v práci budou uváděni jako informantka A (čarodějka lásky), informant B (léčitel) a informantka C (vykladačka).

5. Vyhodnocení a interpretace získaných dat

Data získána v dotazníkovém šetření byla přepsána do záznamového archu programu MS Excel, ve kterém byly následně vytvořené tabulky obsahující absolutní i relativní četnosti. Na základě těchto tabulek byly poté vytvořené skupinové pruhové grafy. K ověření hypotéz byl následně využit chí-kvadrát a dvouvýběrový T-test.

Rozhovory z kvalitativního výzkumu byly všechny doslovně přepsány a za použití selektivního kódování z nich byly vybrány nejdůležitější a nejrelevantnější informace k výzkumu.

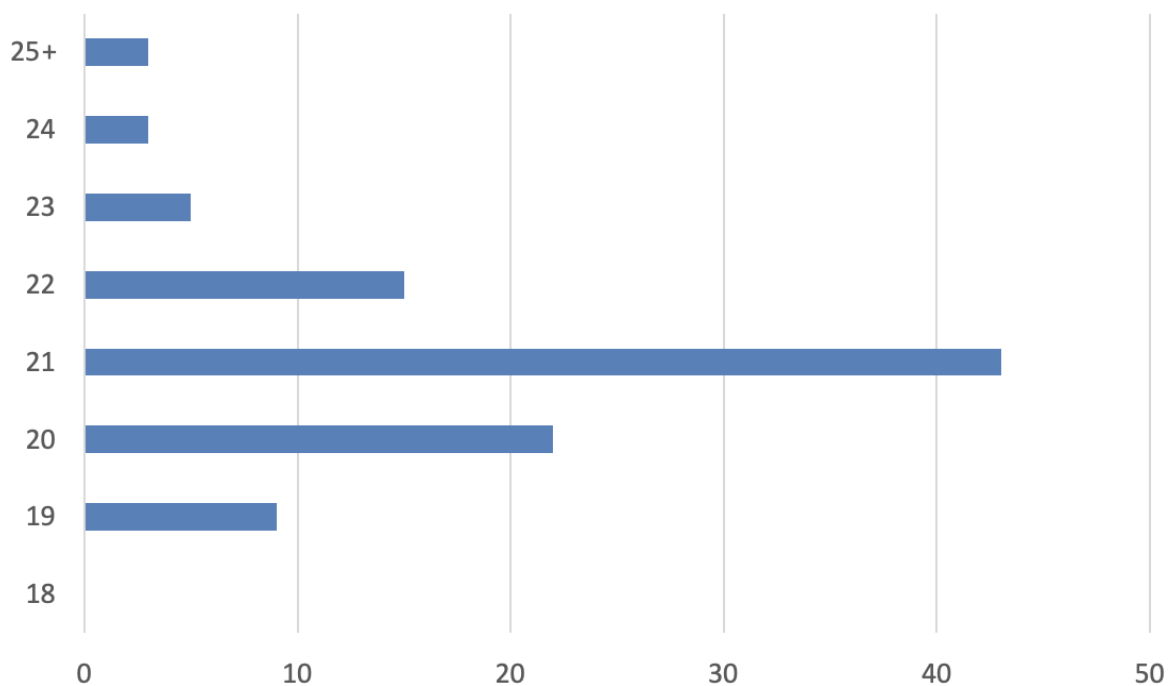
5.1. Dotazník

Otázka č.1: Kolik je Vám let?

Dotazník zodpovědělo nejvíce respondentů ve věku 21 let (42; 43 %) a nejméně ve věku 24 let a 25 a více let (v obou případech 3 respondenti, tedy 3 %). Do kategorie 18 let nespadal ani jeden respondent.

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
18 let	0	0 %
19 let	9	9 %
20 let	22	22 %
21 let	43	43 %
22 let	15	15 %
23 let	5	5 %
24 let	3	3 %
25 a více let	3	3 %

Tabulka 1: Věk respondentů

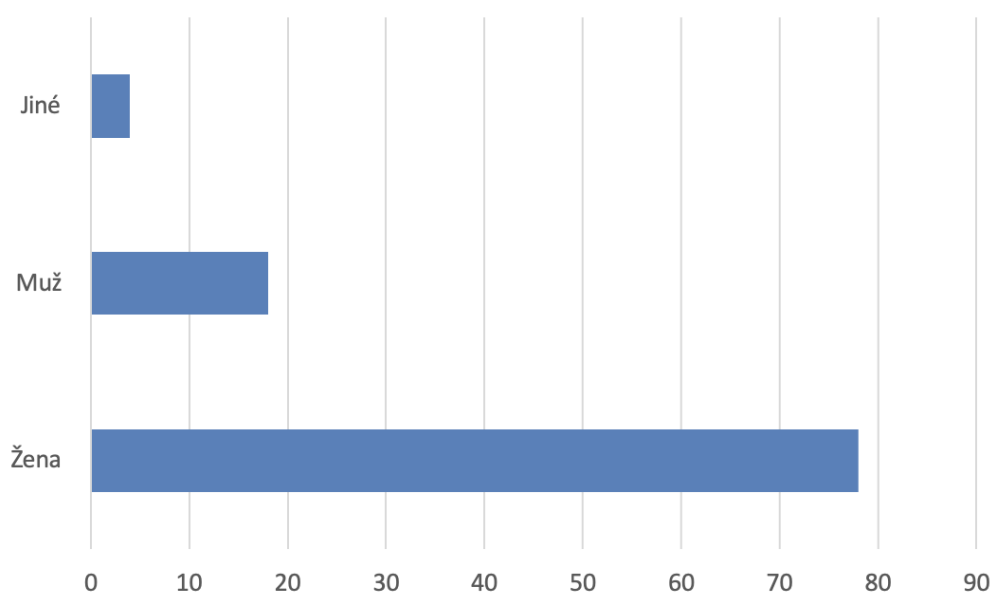
Graf 1: Věk respondentů

Otázka č.2: Identifikujete se jako...?

Nejvíce byly ve výzkumu zastoupeny osoby identifikující se jako ženy (78; 78 %). Osob, identifikujících se jako muži, se zúčastnilo 18 (18 %). Zbytek respondentů zvolilo jako možnost identifikace položku „jiné“ (4; 4 %).

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Žena	78	78 %
Muž	18	18 %
Jiné	4	4 %
Celkem	100	100 %

Tabulka 2: Pohlaví respondentů

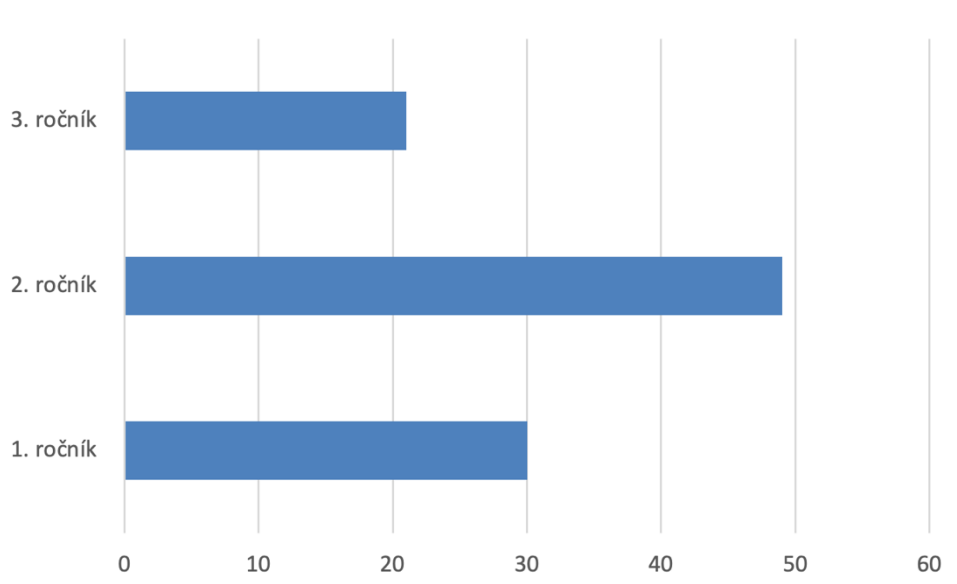
Graf 2: Pohlaví respondentů

Otázka č. 3: Jaký ročník aktuálně navštěvujete?

V době výzkumu nejvíce respondentů navštěvovalo 2. ročník bakalářského studia Fakulty filozofické Univerzity Pardubice (49; 49 %). 1. ročník navštěvovalo 30 respondentů (30 %) a 3. ročník pak zbylých 21 respondentů (21 %).

Ročník	Absolutní četnost	Relativní četnost
1. ročník	30	30 %
2. ročník	49	49 %
3. ročník	21	21 %

Tabulka 3: Aktuálně studovaný ročník

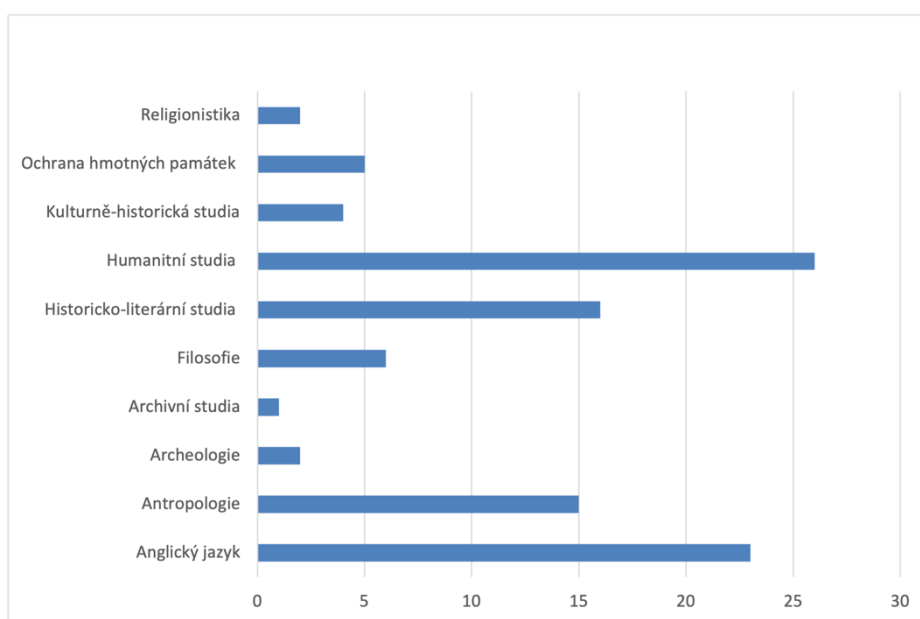
Graf 3: Aktuálně studovaný ročník

Otázka č. 4: Jaký obor studujete?

Tato otázka byla otevřená, což zapříčinilo to, že někteří respondenti vyplnili název oboru jen z části (vynechali například specializaci), zatímco jiní napsali i konkrétní specializaci. Pro zachování přehlednosti byly tedy vytvořeny kategorie nesoucí pouze název oboru bez bližší specifikace studované specializace.

Obor	Absolutní četnost	Relativní četnost
Anglický jazyk	23	23 %
Antropologie	15	15 %
Archeologie	2	2 %
Archivní studia	1	1 %
Filosofie	6	6 %
Historicko-literární studia	16	16 %
Humanitní studia	26	26 %
Kulturně-historická studia	4	4 %
Ochrana hmotných památek	5	5 %
Religionistika	2	2 %
Celkem	100	100 %

Tabulka 4: Studovaný obor

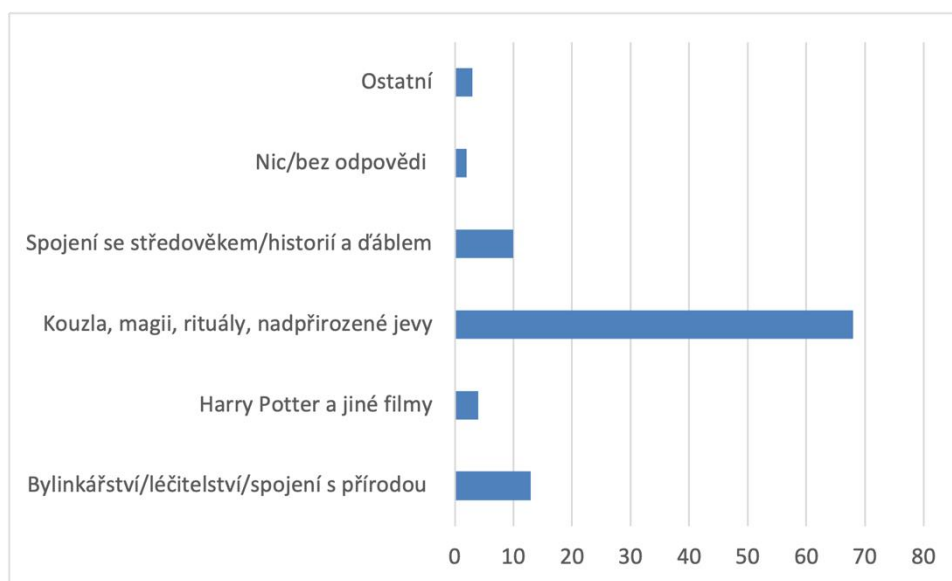
Graf 4: Studovaný obor

Otázka č. 5: Co si představujete pod pojmem čarodějnictví?

Tato otázka byla opět otevřená, jelikož měla za cíl zjistit, jaká je individuální představa jednotlivých respondentů. Odpovědi byly na základě shody či podobnosti rozděleny do shrnujících kategorií. Pro odpovědi, které nebylo možné zahrnout do žádné z vytvořených kategorií byla vytvořena kategorie nesoucí název ostatní.

Kategorie	Absolutní četnost	Relativní četnost
Bylinkářství/léčitelství/spojení s přírodou	13	13 %
Harry Potter a jiné filmy	4	4 %
Kouzla, magii, rituály, nadpřirozené jevy	68	68 %
Spojení se středověkem/historií a ďáblem	10	10 %
Nic/bez odpovědi	2	2 %
Ostatní	3	3 %
Celkem	100	100 %

Tabulka 5: Představa o pojmu čarodějnictví

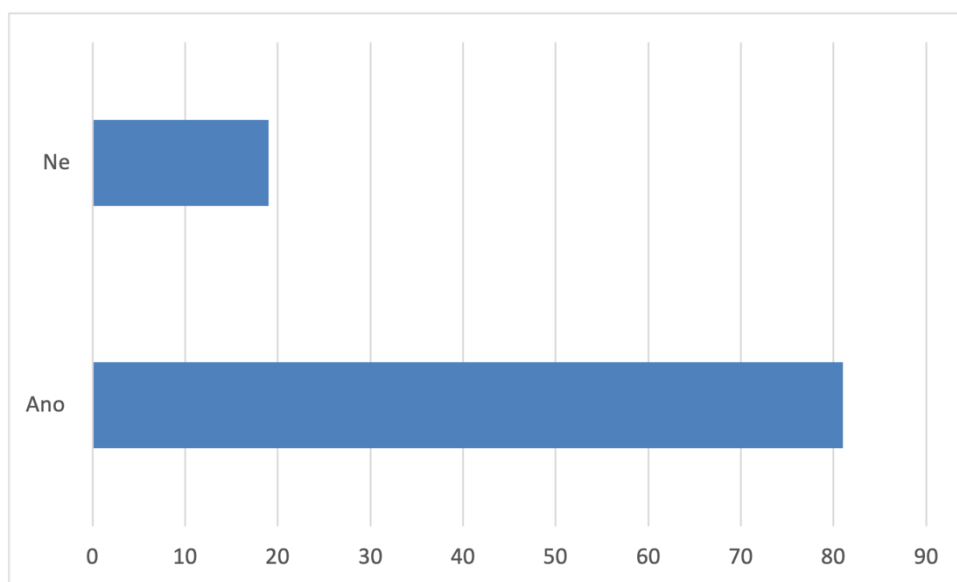
Graf 5: Představa o pojmu čarodějnictví

Otázka č. 6: Setkal/a jste se někdy s tematikou čarodějnictví?

V této otázce měli respondenti na výběr pouze ze dvou odpovědí, kterými byly Ano a Ne. 81 (tedy 81 %) respondentů zvolilo možnost Ano. Zbýlých 19 (19 %) zvolilo možnost Ne.

Setkal/a se respondent/ka s čarodějnictvím?	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	81	81 %
Ne	19	19 %
Celkem	100	100 %

Tabulka 6: Setkal/a se respondent/ka s čarodějnictvím?

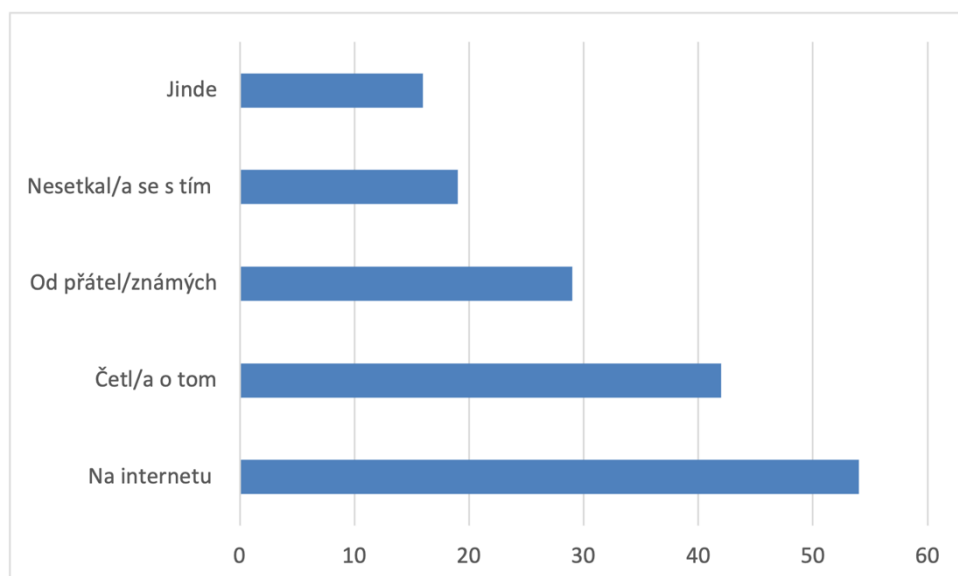

Graf 6: Setkal/a se respondent/ka s čarodějnictvím?

Otázka č. 7: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, kde jste se s čarodějnictvím setkal/a?

Tato otázka byla polootevřená, jelikož respondenti měli na výběr z celkem pěti odpovědí, z nichž jedna nabízela možnost rozepsat se. Tuto možnost využilo celkem 16 respondentů (10 %). Tím, že mohli respondenti označit více než jednu odpověď, bylo celkem sesbíráno 160 responzí. Nejhojněji se respondenti setkali s touto tematikou prostřednictvím internetu (54; 33,75 %). Ve 42 případech (26,25 %) o tématu respondenti četli, a nejméně, nepočítáme-li

kolonky „jinde“ (16; 10 %) a „nešel/a jsem se“ (19; 11,88 %), přišli s tématem do styku prostřednictvím přátel a známých (29; 18,13 %).

Graf 7: Kde jste se s čarodějnictvím setkal/a?

Otázka č. 8: Co Vás dovedlo k zájmu o téma čarodějnictví?

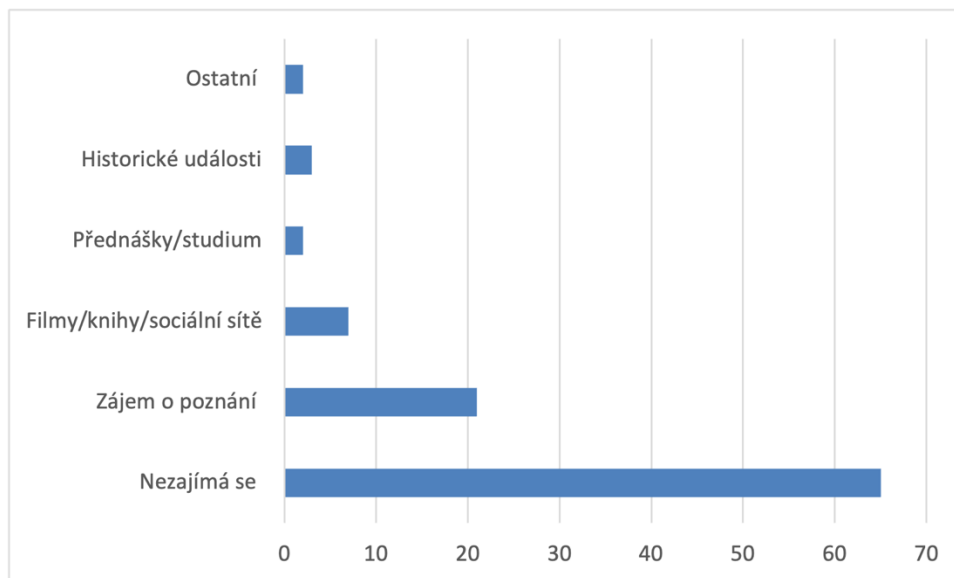
U této otázky byla nejčastěji označována odpověď, že se respondent o tematiku čarodějnictví nezajímá (65; 65 %). Druhá možnost, která zde byla možná označit, byla odpověď na rozepsání, která měla za cíl zjistit bližší informace o tom, co respondenty k případnému zájmu o téma dovedlo. Tyto odpovědi byly opět rozděleny do kategorií, které shrnují, co nejčastěji obsahovaly. Nejobsáhlejší je kategorie, ve které se nejčastěji opakovaly odpovědi zmiňující zájem o poznání a přiblížení tématu (21; 21 %). Nejméně odpovědí spadalo do kategorií „Přednášky/studium“ (2; 2 %) a „Ostatní⁸²“ (2; 2 %).

Co respondenty dovedlo k zájmu o téma?	Absolutní četnost	Relativní četnost
O téma se nezajímá	65	65 %
Zájem o poznání	21	21 %
Filmy/knihy/sociální sítě	7	7 %

⁸² Tato kategorie byla vytvořena pro odpovědi, které z nevyhovujících důvodů nebylo možné zařadit do žádné z jiných kategorií.

Přednášky/studium	2	2 %
Historické události	3	3 %
Ostatní	2	2 %
Celkem	100	100 %

Tabulka 7: Co respondenty dovedlo k zájmu o téma čarodějnictví

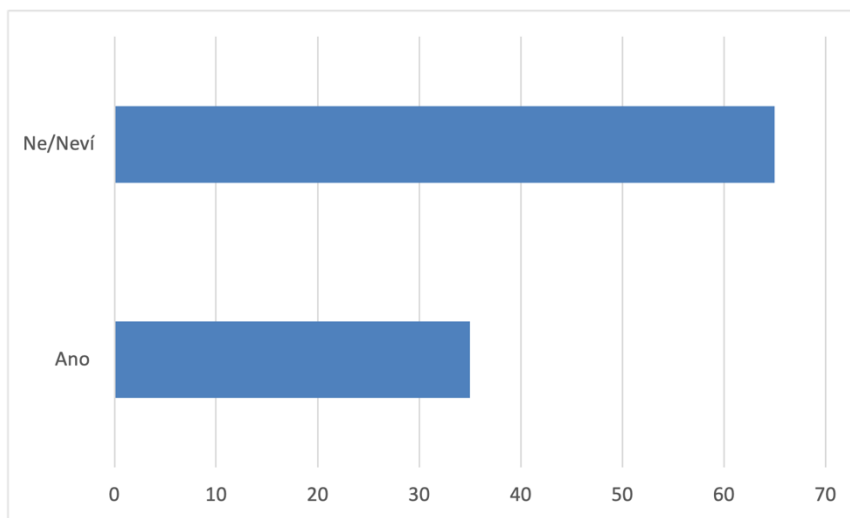
Graf 8: Co respondenty dovedlo k zájmu o téma čarodějnictví?

Otázka č. 9: Znáte někoho, kdo praktikuje čarodějnictví?

Odpovědi na tuto otázku byly nejdříve vyhodnoceny na základě rozdělení na odpovědi Ano a Ne. U respondentů převažovala možnost Ne (65; 65 %), tedy že nikoho praktikujícího neznají, nebo o nikom alespoň nevědí. Možnost Ano zvolilo zbylých 35 respondentů (35%). Jelikož se jednalo o otevřenou otázku, měli respondenti možnost napsat, jaké praktikující znají, případně zda jsou sami praktikující. Na základě toho byly dále vyhodnocovány odpovědi od oněch 35 respondentů, které byly rozděleny do kategorií uvedených v tabulce 9.

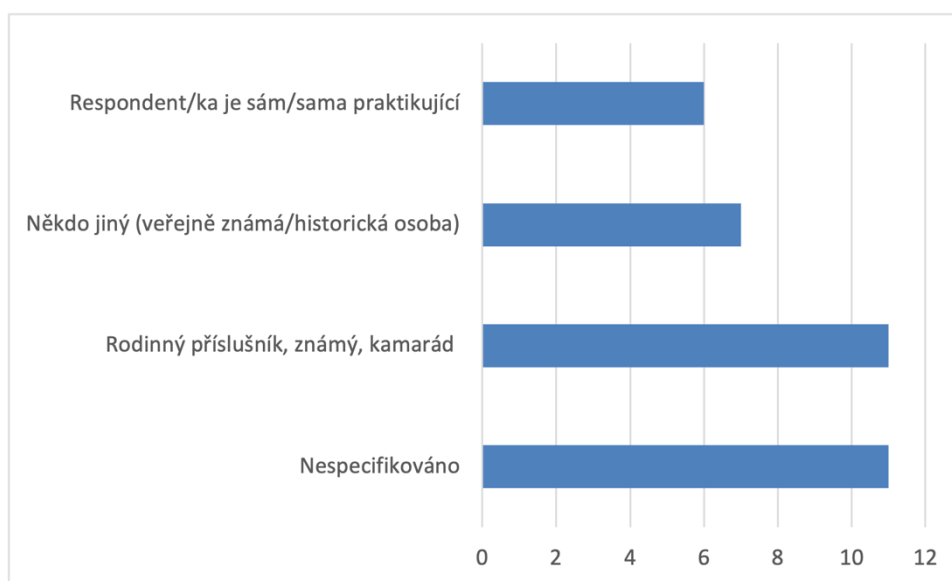
Znáte nějaké praktikující?	Číslo respondentů	Podíl (%)
Ano	35	35 %
Ne	65	65 %
Celkem	100	100 %

Tabulka 8: Znají respondenti nějaké praktikující?

Kategorie odpovědí Ano	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nespecifikováno	11	31,43 %
Rodinný příslušník/známý/kamarád	11	31,43 %
Někdo jiný (Veřejně známá/historická osobnost)	7	20 %
Respondent/ka je sám/sama praktikující	6	17,14 %
Celkem	35	100 %

Tabulka 9: Koho konkrétně respondenti znají

Graf 10: Koho konkrétně respondenti znají

Otázka č. 10: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a, že jste sám/sama praktikující, jaké čarodějnické odnože, případně zvyky praktikujete?

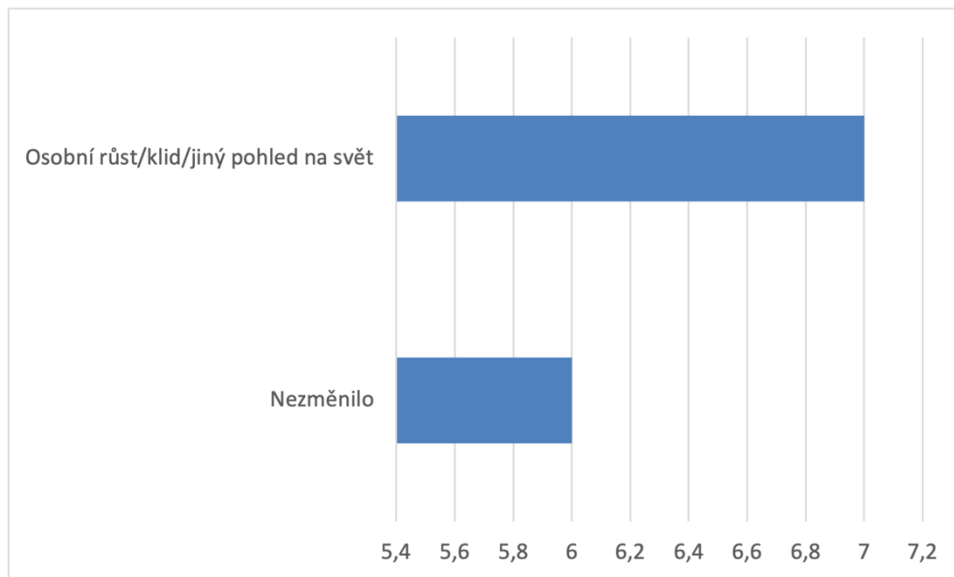
K této otázce se vyjádřilo celkem 9 respondentů, z čehož 7 vypsalo, na jaké odnože a zvyky se konkrétně orientují. Ač může být zarážející, že v předchozí otázce se za praktikující osobu označilo jen 6 osob, můžeme předpokládat, že sedmá osoba spadá v předchozí otázce do nespécifikované kategorie odpovědi Ano. 2 respondenti, ze zmíněných 7 uvedli, že se věnují konkrétní odnoži čarodějnictví – jeden uvedl zvýšený zájem o satanismus a tarotové karty, druhý respondent uvedl, že praktikuje Wiccu. Zbýlých 5 respondentů uvádí zájem o tarot, přírodu, pohanské svátky, krystaly, manifestace a práce s energiemi. Dvě další odpovědi byly takové, že respondent není praktikující. Zbytek výzkumného souboru na tuto otázku neodpověděl.

Otázka č. 11: Jak změnilo čarodějnictví Váš život?

Otázku zodpovědělo jen 13 respondentů, z toho 6 uvedlo, že čarodějnictví jejich život nijak nezměnilo. Zbýlých 7 respondentů uvedlo velmi podobné dopady čarodějnictví na jejich život, a to zejména větší klid, osobní růst změnu pohledu na svět.

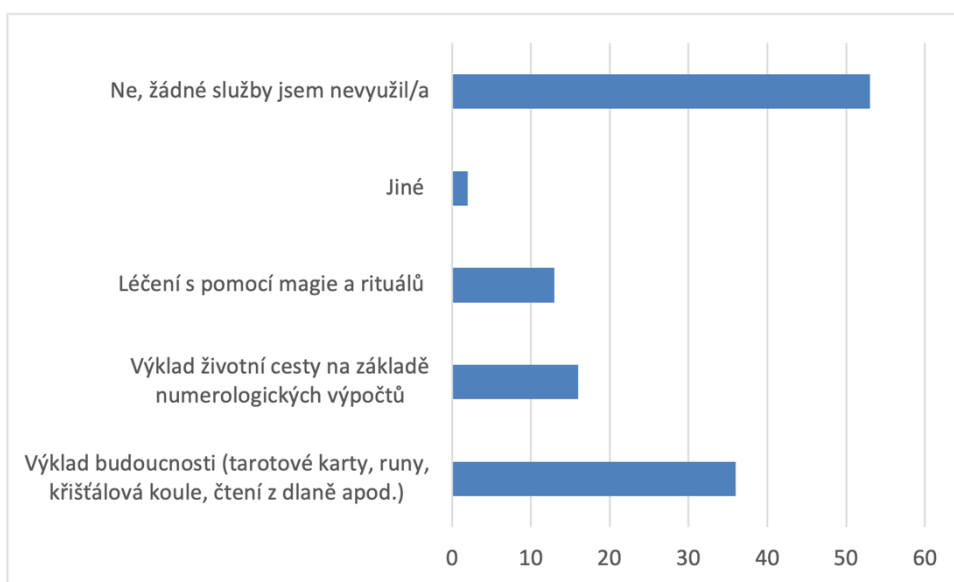
Jak změnilo čarodějnictví Váš život?	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nezměnilo	6	46,16 %
Osobní růst/klid/jiný pohled na svět	7	53,84 %
Celkem	13	100 %

Tabulka 10: Jak změnilo čarodějnictví život respondentů?

Otázka č. 12: Využil/a jste někdy některé z následujících praktik?

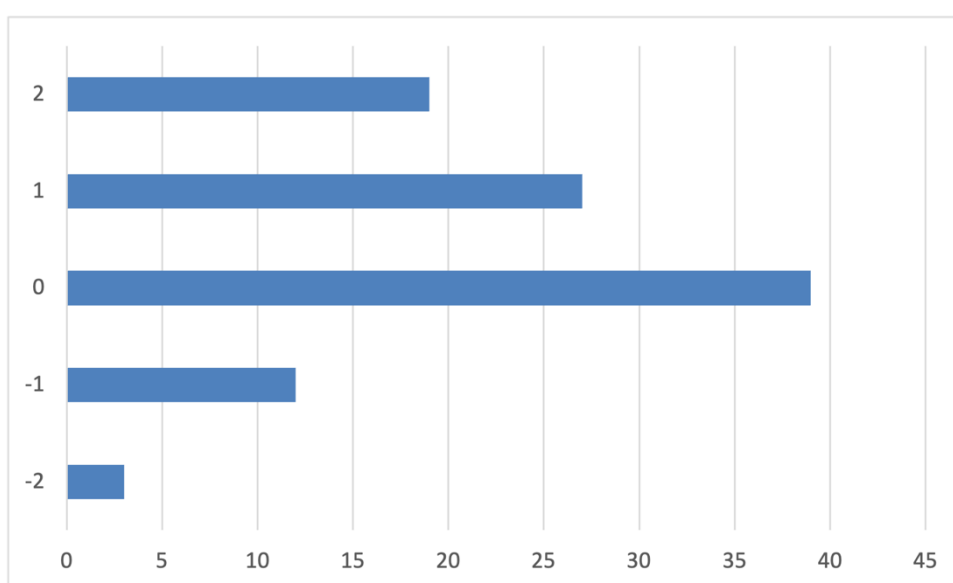
V této otázce měli respondenti opět možnost vybrat více než jednu odpověď, z nichž jedna umožňovala rozepsání vlastní zkušenosti. Celkem bylo ze všech možností sesbíráno 120 odpovědí, z nichž nejméně bylo právě u otevřené možnosti (2; 1,66 %). Jako konkrétní příklady bylo vypsáno užívání run a krystalů. Nejvíce respondentů zvolilo možnost, že žádné z praktik nikdy nevyužili (53; 44,16 %). Výklad budoucnosti za pomoci tarotu, křišťálové koule, run či čtení z dlaně zvolilo 36 respondentů (30 %). Výklad životní cesty na základě numerologických výpočtů označilo 16 respondentů (13,33 %) a léčení za pomoci magie a rituálů 13 respondentů (10,83 %).

Graf 12: Využili respondenti některé z praktik či služeb?

Otázka č. 13: Jaký je Váš pohled na praktikující čaroděje/čarodějky?

U této otázky byl využit sémantický diferenciál spočívající v tom, že respondenti na ose obsahující hodnoty -2 (označující negativní pohled), -1, 0, 1, 2 (označující pozitivní pohled) označovali tu hodnotu, která nejvíce odpovídala tomu, jak pohlíží na praktikující čaroděje. Nejvíce odpovědí bylo označeno na neutrální hodnotě, tedy na 0 (39; 39 %) a nejméně na ryze negativní hodnotě, tedy na -2 (3; 3 %). Hodnota -1 byla označena celkem 12 respondenty (12 %), hodnota 1 27 respondenty (27 %) a nejpozitivnější přístup, tedy hodnotu 2, označilo celkem 19 respondentů (19 %).

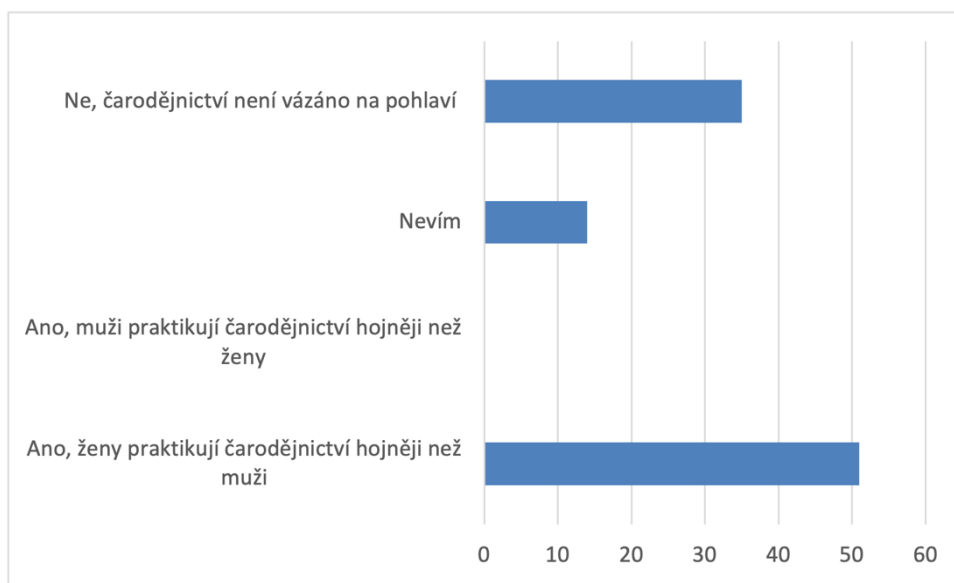
Graf 13: Pohled respondentů na praktikující

Otázka č. 14: Je podle Vás čarodějnictví vázáno na pohlaví?

U této otázky se více než polovina respondentů (51; 51 %) shodla na tom, že čarodějnictví je vázáno primárně na ženy, které jej praktikují hojněji než muži. Na obrácené tvrzení, že muži praktikují čarodějnictví hojněji než ženy, neodpověděl ani jeden respondent. 35 (35 %) respondentů je přesvědčeno, že čarodějnictví na pohlaví vázáno není, a zbytek respondentů (14; 14 %) zvolilo odpověď „Nevím“.

Je čarodějnictví vázáno na pohlaví?	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, ženy praktikují čarodějnictví hojněji než muži	51	51 %
Ano, muži praktikují čarodějnictví hojněji než ženy	0	0 %
Nevím	14	14 %
Ne, čarodějnictví není vázáno na pohlaví	35	35 %
Celkem		

Tabulka 11: Vázanost čarodějnictví na pohlaví

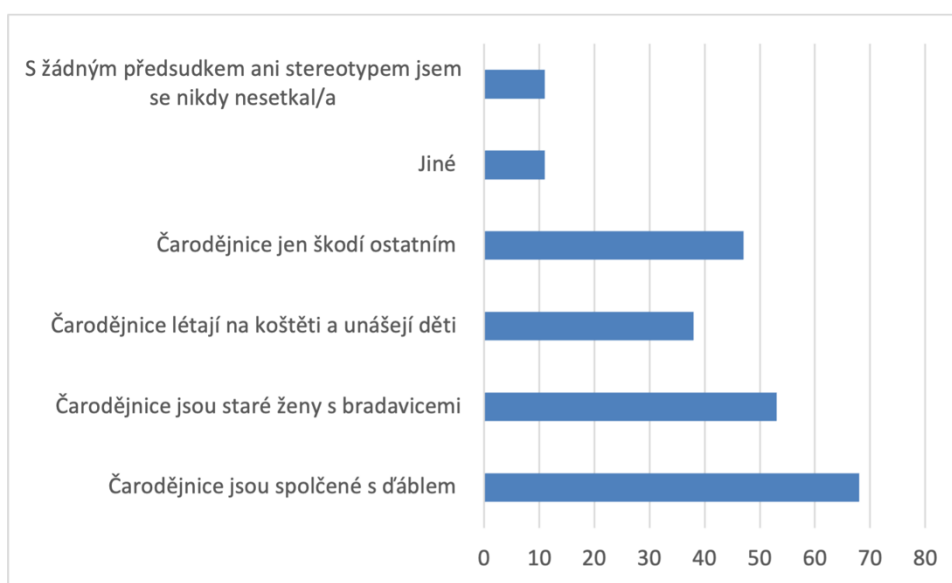

Graf 14: Vázanost čarodějnictví na pohlaví

Otázka č. 15: Jaké jsou nejčastější předsudky a stereotypy spojené s čarodějnictvím, se kterými jste se setkal/a?

Poslední otázka dotazníku opět nabízela možnost zvolit jednu či více odpovědí. Respondenti vybírali z pěti předepsaných možností a z jedné otevřené možnosti, kam mohli dopsat stereotyp, se kterým se setkali. Tato otázka měla také z celého dotazníku největší množství responzí, a to 228. 68 (29,82 %) respondentů označilo, že se setkali s předsudkem, že jsou čarodějnice spolené s ďáblem. Stereotyp, že čarodějnice jsou staré ženy s bradavicemi, označilo celkem

53 respondentů (23,25 %). Létání na koštěti a unášení dětí označilo 38 respondentů (16,67 %). S tím, že jsou to osoby, co jen škodí ostatním se setkalo 47 respondentů (20,61 %). 11 osob (4,82 %) označilo možnost, že se nikdy s žádným předsudkem nebo stereotypem neseťkalo. Stejný počet, tedy 11 (4,82 %), vyplnilo i otevřenou kolonku „jiné“. Mezi odpověďmi se hojně vyskytovaly předsudky týkající se podvodnictví, šarlatánství, psychických nemocí, pojídání dětí a hrozby patriarchátu, ale i také zde byl zmíněn stereotyp, že čarodějnice jsou krásné ženy.

Graf 15: Stereotypy, se kterými se respondenti setkali

5.2. Statistické ověření hypotéz

Pro ověření předem stanovených hypotéz byla analyzována otázka číslo 8 (pro H1 – ženy se o tematiku čarodějnictví zajímají častěji než muži), a otázky číslo 4 a 13 (pro H2 – Studenti oborů Sociální a kulturní antropologie a Religionistika zaujímají k tématu čarodějnictví pozitivnější přístup než studenti jiných oborů). Otázky byly za pomoci MS Excel rozděleny do tabulek, ze kterých se poté analyzovaly výsledky.

H1: Ženy se o tematiku čarodějnictví zajímají častěji než muži.

H1₀: Pohlaví respondenta nemá vliv na jeho zájem o tematiku čarodějnictví.

H_A: Pohlaví respondenta má vliv na jeho zájem o tematiku čarodějnictví.

Jak již bylo zmíněno, dotazník vyplnilo 78 žen, 18 mužů a 4 osoby, které své pohlaví neuvedli. Z těchto 78 žen 30 (38,47 %) v otázce číslo 8 uvedlo, že se o téma čarodějnictví zajímají. V 18 případech (60 %) je k zájmu o téma dovedla zvědavost a touha po poznání. 5 respondentek (16,67 %) uvedlo, že je k zájmu o téma dovedly knihy, filmy nebo sociální sítě. Ve 3 případech

(10 %) bylo počátečním impulsem studium nebo přednášky na toto téma. Do kolonek Historické události a Ostatní byly do každé sesbírány 2 odpovědi (6,67 %). Na otázku číslo 10, jaké odnoži čarodějnictví se respondenti, v případě, že jsou sami praktikující, věnují, odpovědělo kladně 7 (23,33 %) žen ze zmiňovaných 30, které se o téma zajímají. Poslední otázka, která byla k ověření hypotézy zanalyzována, byla otázka číslo 12, tedy zda respondenti využily některé z vypsanych praktik. Tato otázka nabízela možnost vybrat více odpovědí a zároveň byla jedna odpověď otevřená. Celkem bylo tedy ze souboru 30 žen, které se o téma zajímají, sesbíráno 38 odpovědí. 17 žen (44, 73 %) uvedlo, že někdy v životě využily výkladu budoucnosti za pomoci tarotových karet, run křišťálové koule či čtení z dlaně. Dalších 12 žen (31,58 %) se přihlásilo, že využily výkladu životní cesty na základě numerologických výpočtů. Léčení za pomoci magie a rituálů podstoupilo 8 respondentek (21,05 %) a otevřenou odpověď využila 1 respondentka (2,64 %) která uvedla, že využívá runy jako žehnajících a čistících prvek do své zahrady.

Z 18 mužů, kteří vyplnili dotazník, se jen 4 přihlásili k zájmu o toto téma. Z tohoto počtu 2 respondenty (50 %) dovedly k zájmu historické události, 1 (25 %) kniha a 1 (25 %) zájem o poznání. Ani jeden z těchto mužů se nepřihlásil k tomu, že by byl praktikujícím čarodějem, nebo že by někdy využil některou z vypsanych praktik či služeb.

Ke statistickému ověření byl využit výpočet za pomoci chí-kvadrátu, jehož výsledky prokazují, že pohlaví respondenta nemá vliv na jeho zájem o tematiku čarodějnictví. Tímto tedy přijímáme nulovou hypotézu.

H2: Studenti oborů Sociální a kulturní antropologie a Religionistika zaujímají k tématu čarodějnictví pozitivnější přístup než studenti jiných oborů.

H₂₀: Studovaný obor nemá vliv na přístup k tomuto tématu.

H_A: Studovaný obor má vliv na přístup k tomuto tématu.

Předpoklad k této hypotéze byl takový, že většina odpovědí od respondentů, kteří uvedou jeden z těchto oborů, budou neutrální, případně pozitivní povahy, jelikož zkoumané téma je těmto oborům bližší než jiným. Výsledky byly opět zaznamenávány do tabulky, ze které se následně analyzovala data. Celkem odpovědělo 15 studentů sociální a kulturní antropologie (15 %) a pouze 2 studenti religionistiky (2 %). S těmito čísly se tedy pracovalo dál. Z 15 respondentů 3 (20 %) uvedli, že se s tematikou čarodějnictví nesetkali, zatímco zbytek uvedl opačnou možnost (12; 80 %). Oba studenti religionistiky uvedli, že se s tematikou čarodějnictví již setkali. 10

respondentů (66,67 %) z kategorie studentů sociální a kulturní antropologie na otázku číslo 8 odpovědělo, že se o tematiku čarodějnictví nezajímají, zatímco zbylých 5 respondentů (33,33 %) z této kategorie vypsalo, jak se k tematice dostali. Ve 4 případech byly impulsem pro zájem o téma zvědavost a touha po poznání, v 1 případě šlo o zájem plynoucí z historických událostí. 1 student religionistiky uvedl, že jej k zájmu o téma dovedla kombinace studia a osobních zájmů, zatímco druhý student odpověděl, že se o téma nezajímá. Další analyzovanou otázkou byla otázka číslo 12. Kategorii věštění budoucnosti za pomoci tarotových karet, run, křišťálové koule či čtení z dlaně zvolili celkem 4 respondenti, z nichž 3 byli studenti antropologie a 1 student religionistiky. Výklad životní cesty za pomoci numerologických výpočtů podstoupil 1 respondent a léčení za pomoci magie a rituálů 2 respondenti (všichni z řad studentů sociální a kulturní antropologie). Otázka číslo 13 byla pro jednodušší vyhodnocení rozdělena do tří kategorií: negativní postoj (označení možností -2 nebo -1), neutrální postoj (označení možnosti 0) a pozitivní postoj (označení možnosti 1 nebo 2). 8 respondentů se vyjádřilo pozitivním postojem, z toho 7 byli studenti sociální a kulturní antropologie a 1 student religionistiky. Negativně se vyjádřili jen 2 respondenti, a to oba z oboru sociální a kulturní antropologie. Zbytek respondentů (tedy 6 studentů sociální a kulturní antropologie a 1 student religionistiky) se k tématu vyjádřilo neutrálně.

Ke statistickému ověření této hypotézy byl použit dvouvýběrový T-test, který prokázal, že studovaný obor nemá vliv na přístup k tomuto tématu. Přijímáme tedy hypotézu nulovou.

5.3. Závěr výzkumného šetření

Tato kapitola má za účel shrnutí výsledků získaných pomocí smíšeného výzkumného šetření, které je tvořeno kvantitativním výzkumem, jehož metodou sběru dat byl dotazník, a kvalitativním výzkumem, jehož metodou sběru dat byly tři polostrukturované rozhovory. Výzkumný soubor dotazníkového šetření tvořili studenti bakalářských ročníků Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Pro polostrukturované rozhovory byli zvoleni tři informanti zabývající se některým z výše popsaných směrů čarodějnictví.

Hlavním cílem kvantitativního výzkumného šetření bylo zjistit, jaký postoj zastávají studenti bakalářských ročníků Fakulty filozofické Univerzity Pardubice ohledně tematiky čarodějnictví. Pro vyhodnocení tohoto cíle byly analyzovány otázky 8 a 13. U otázky číslo 8 studenti vybírali z možností „O čarodějnictví se nezajímám“, kterou zvolilo 65 respondentů (tedy 65 %), a „K

čarodějnictví mě dovedlo (rozepište)“, kterou zvolilo celkem 35 respondentů (tedy 35 %). Rozepsané odpovědi respondentů byly následně rozděleny do pěti kategorií, které byly dále analyzovány. První kategorií je kategorie „Zájem o poznání“, do které spadají odpovědi 21 respondentů (tedy 60 %). Druhá kategorie zahrnuje „Filmy/knihy/sociální sítě“ a označilo ji celkem 7 respondentů (20 %). Kategorie „Přednášky/studium“ a „Ostatní“ (do které byly zahrnuty odpovědi nehodící se do jiné kategorie) nasbíraly obě po dvou respondentech, tedy 5,7 %. Poslední kategorií je kategorie „Historické události“, kterou zvolili celkem 3 respondenti (8.6 %). Otázka číslo 13 byla zaznamenávána pomocí sémantického diferenciálu, jehož rozsah označoval pohled „Negativní“ (na škále značeno jako -2), „Spíše negativní“ (na škále značeno jako -1), „Neutrální“ (na škále značeno jako 0), „Spíše pozitivní“ (na škále značeno jako 1) a „Pozitivní“ (na škále značeno jako 2). 3 respondenti (3 %) uvedli odpověď „-2“, tedy negativní, 12 odpověď „-1“ (12 %), 39 uvedlo „0“ (39 %), 27 označilo odpověď „1“ (27 %) a zbylých 19 respondentů (19 %) uvedlo, že mají na čarodějnictví pozitivní pohled, tedy hodnocení „2“.

Prvním dílčím cílem bylo zjistit, zda a případně jakým způsobem čarodějnictví ovlivňuje život studentů. K tomuto zjištění byla analyzována otázka číslo 11. Studenti měli možnost volné odpovědi anebo nemuseli odpovídat vůbec, jelikož otázka byla směřována především na ty studenty, kteří se tématem nějak hlouběji zabývají. 87 (87 %) respondentů se rozhodlo na otázku neodpovědět, 6 (6 %) uvedlo, že jim čarodějnictví život nijak nezměnilo, a 7 (7 %) označilo změnu v podobě osobního růstu či klidu.

Druhým dílčím cílem bylo zjistit, do jaké míry jsou studenti s touto tematikou obeznámeni. K analýze tohoto cíle byly vybrány otázky číslo 5, 6, 7, 9, 12 a 15. Otázka číslo 5, co si respondenti představují pod pojmem čarodějnictví, byla otevřená a její odpovědi byly tedy při vyhodnocování dotazníku rozděleny do následujících šesti kategorií: „Bylinkářství/léčitelství/spojení s přírodou“ (označilo 13 % respondentů), „Harry Potter a jiné filmy“ (označila 4 % respondentů), „Kouzla/magie/rituály/nadpřirozené jevy“ (označilo 68 % respondentů), „Spojení se středověkem/historií a ďáblem“ (označilo 10 % respondentů), „Ostatní“ (označila 3 % respondentů) a „Nic/bez odpovědi“ (označila 2 % respondentů). Otázka číslo 6, zda se respondenti s tematikou čarodějnictví již setkali, byla uzavřená a respondenti měli na výběr z odpovědí „Ano“ a „Ne“. Odpověď „Ano“ označilo 81 respondentů (tedy 81 %) a zbylých 19 respondentů (19 %) označilo odpověď „Ne“. 7. otázka, kde se respondent s čarodějnictvím setkal, poskytovala výběr z možností a) Na internetu (zvoleno 33,75%), b) Četl/a jsem o tom (zvoleno 26,25%), c) Od přátel/známých (zvoleno 18,13%), d) Nesetkal/a

jsem se s tím (zvoleno 11,88%) a e) Jinde (zvoleno 10%). Tato otázka umožňovala označit více správných odpovědí a kategorie „Jinde“ umožňovala otevřenou odpověď, kde se vyskytovaly odpovědi jako „přednáška“, „film“ nebo „zvyky“. Otázka číslo 9, zda respondenti znají někoho, kdo se čarodějnictvím zabývá, byla opět otevřená a její odpovědi byly analyzovány dvakrát. Prvně byly rozděleny do skupin „Ano“ a „Ne/nevím“. Skupinu „Ano“ zvolilo 35 respondentů (35 %) a skupinu „Ne/nevím“ zbylých 65 respondentů (65 %). Kategorie ano byla dále opět rozdělena do shrnujících kategorií, kterými jsou: „Rodinný příslušník/známý/kamarád“ (označeno celkem 11 respondenty – 31,43 %), „Někdo jiný (veřejně známá/historická osoba)“ (označeno celkem 7 respondenty – 20 %), „Respondent/ka je sám/sama praktikující“ (označeno celkem 6 respondenty – 17,14 %) a „Nespecifikováno“ (označeno celkem 11 respondenty – 31,43 %). 12. otázka zjišťovala, zda respondent někdy využil některé z vypsanych praktik. Otázka poskytovala možnost více odpovědí a u kategorie „Jiné“ i rozepsání. Možnost „Výklad budoucnosti (tarotové karty, runy, křišťálová koule, čtení z dlaně apod.)“ zvolilo celkem 30 % respondentů, možnost „Výklad životní cesty na základě numerologických výpočtů“ zvolilo 13,33 % respondentů, „Léčení s pomocí magie a rituálů“ zvolilo 10,83 % respondentů, možnost „Jiné“ zvolilo 1,66 % respondentů (specifikováno jako krystaly a využití run v rámci zahradničení), a možnost „Ne, žádné služby jsem nevyužil/a“ zvolilo 44,16 %. Otázka číslo 15, zjišťující, s jakými předsudky vůči čarodějnictví se respondent setkal, poskytovala opět výběr z více následujících možností: „Čarodějnice jsou spolčené s ďáblem“ (uvedlo 29,82 %), „Čarodějnice jsou staré ženy s bradavicemi“ (uvedlo 23,25 %), „Čarodějnice létají na koštěti a unášejí děti“ (uvedlo 16,67 %), „Čarodějnice jen škodí ostatním“ (uvedlo 20,61 %), „Jiné“ (uvedlo 4,82 %) a „S žádným předsudkem ani stereotypem jsem se nikdy nesetkal/a“ (uvedlo 4,82 %).

Abychom tedy výsledky shrnuly a zodpověděli výzkumné otázky, 65 ze 100 respondentů se o čarodějnictví nezajímá a celkem 39 % respondentů zastává k tématu neutrální postoj. Můžeme říci, že studenti bakalářských oborů Fakulty filozofické se o téma sice v nezajímají ve velké míře, ale když se k němu mají nějak postavit, zaujímají převážně neutrální až pozitivní postoj. U prvního dílčího cíle, zda ovlivňuje čarodějnictví život studentů nebyl zaznamenán žádný statisticky významný rozdíl, jelikož 6 respondentů uvedlo, že jejich život neovlivňuje, a 7 že ano. V rámci druhého dílčího cíle, do jaké míry jsou respondenti s tematikou obeznámeni, můžeme z výsledků vyvodit, že nejčastěji si respondenti pod pojmem „čarodějnictví“ vybaví něco nadpřirozeného a magického (68 %), 81 % respondentů se s čarodějnictvím za svůj život již setkali, a to nejčastěji prostřednictvím internetu (33,75 %). 65 respondentů nezná nikoho,

kdo by se čarodějnictví věnoval, nebo to alespoň nevědí. Zbýlých 35 respondentů nejčastěji uvádí, že praktikujícím je někdo z rodiny či z okruhu přátel. 44,16 % respondentů uvedlo, že nikdy nevyužila žádné čarodějnické služby. Nejrozšířenější navštěvovanou službou je mezi respondenty výklad budoucnosti (30 %). Celkem 29,83 % respondentů uvedlo, že se setkali se stereotypem, že čarodějnice jsou spolčené s ďáblem, což z něj dělá nejčastější stereotyp z výše uvedených.

Hlavním cílem kvalitativního výzkumu bylo zjistit, co vede praktikující čaroděje k jejich víře. Dílčími cíli byl bližší popis činnosti, kterou praktikující vykonávají a nabízejí klientům, a jak se cítí být vnímáni svým okolím. Všichni informanti se shodují, že důvodem, proč si vybrali cestu čarodějnictví, je především pomoc lidem v oblastech, kde ji jejich klienti potřebují. Například informantka, věnující se magii lásky (dále jen informantka A), uvádí, že magii se začala věnovat na základě osobního rozvoje. Říká: „*snažím se lidem vlastně pomáhat na jejich cestě za hledáním lásky... tvořím pro ně různé magické předměty, jako třeba svíce, dělám s nima rituály a tak...*“. Dle jejích vlastních slov ji magie přitahovala již od útlého věku, kdy sledovala různé filmy a četla knihy s touto tematikou. Informant, věnující se léčitelství (dále jen informant B), uvádí: „*Já vlastně poskytuji léčitelské služby lidem ve svém okolí. Mám k tomu i jinou oficiální, normální práci, protože léčitelství mám spíš jako hobby a nedělám to za účelem zisku. Dělán to zhruba pět let... zajímají mě byliny, nějaká, dalo by se říct zelená přírodní magie, ale taky tarot a amulety... zabývám se využíváním včel neboli apiterapií...*“. Dle vlastních slov se k léčení dostal skrze narození syna, který trpí na blíž nespecifikované alergie. Magie jako taková se ho poprvé dotkla ve formě knihy *Wicca: první zasvěcení* od Jakuba Archera. Skrze toto dílo se začal zajímat o manifestace a tvorbu amuletů, což jej postupně dovedlo k zaměření, kterému se věnuje dnes. Dále uvádí: „*Já jsem vlastně takovej rodinnej léčitel, jak by se asi dalo říct. Jak už jsem naznačil, zabývám se primárně bylinkářstvím a využíváním přírodních zdrojů k tomu, abych léčil sebe a své blízké, nebo lidi, kteří to potřebují, a kteří za mnou s tímhle přijdou. K léčení teď posledních pár let využívám taky tu apiterapii, což je léčení pomocí včel, což se samozřejmě samo o sobě nedá brát jako nějaká magie, je to prostě využívání přírody... ono já jsem docela takovej duchovní a vlastně snažím se to svoje léčitelství nějak propojit s tou magií, takže třeba když míchám tinktury nebo masti tak si předtím vždycky zamedituju, vyčistím energii v prostoru, dám si na stůl žehnající karty a tak...*“. Třetí informantka, vykladačka tarotových karet (dále jako informantka C), se, jak již její označení napovídá, zabývá výkladem budoucnosti s využitím tarotových karet. Dle jejích slov: „*K vykládání jsem se vlastně dostala oklikou, ale ono, když je ti to určené tak si tě to tak jako najde samotnou. Když nám bylo tak*

14/15, tak moje kamarádka zdědila karty po babičce, a přišla jako “hej koukej, mám tady taroky, pojďme se do toho podívat” a spíš jsme to braly jako hru a tak jsme si s tím hrály a zkoušely jsme vykládat na kluky a takhle a něco se splnilo, něco se nesplnilo, něco... něčemu jsme úplně jako nerozuměli... takže to bylo poprvý, kdy se mi dostaly karty do ruky, to bylo v těch 14/15... momentálně se snažím nějakým způsobem zvýšit povědomí o duchovních tématech jako je manifestace, inkarnace a karma, karmické smlouvy a podobná témata. Snažím se to přiblížit... snažím se to lidem přiblížit takové to základní fungování vesmírných energií a fungování vesmírných jakoby principů, a to nějakou zábavnou a co nejvíce srozumitelnou formou, aby to bylo srozumitelné pro širší publikum.“. Na základě těchto odpovědí můžeme říci, že zvolené informanty vede k jejich víře vidina možnosti nabídnout pomoc svému okolí a nějaký osobní duchovní rozvoj. Na otázku, zda by mohli informanti blíže popsat činnost, kterou vykonávají uvedli následující:

Informantka A:

„...já dělám primárně dva druhy kouzel, jeden je na získání lásky, ať už jako sexuálního partnera, nebo životního partnera, a druhý je naopak na rozvázání pout, který, abyste věděla, co si pod tím představit, vám po rozchodu pomůže se od toho druhého člověka oprostít... Potom ještě vyrábím a prodávám ty magické svíčky, což jsou svíčky potřené různými oleji a bylinkami a tak a napomohou vám vlastně u té vaší manifestace té lásky... Taky dělám různé amulety a takzvaný „spelljars“⁸³“.

Informant B:

„Například dělám propolisové tinktury, což jsou takové kapičky, které jsou právě dobré na to akné, jizvičky a vyrážky. Na to je vlastně potřeba právě ten propolis a alkohol... asi nemá cenu abych tady nějak složitě říkal, jak to probíhá, ono je to docela přístupný... tam jde hlavně o správný množství, aby se to dobře uleželo a skladovalo no...No a přidávám k tomu teda tu “magickou část” [uvozovky prsty], kdy, jak už jsem říkal, si tam dám ty karty, udělám si nějakou očistu prostoru a tak.“.

Informantka C:

Již zmíněno výše: „momentálně se snažím nějakým způsobem zvýšit povědomí o duchovních tématech jako je manifestace, inkarnace a karma, kralické smlouvy a podobná témata. Snažím

⁸³ Sklenička s kouzlem – individuální rituál pro klienty

se to přiblížit... snažím se to lidem přiblížit takové to základní fungování vesmírných energií a fungování vesmírných jakoby principů, a to nějakou zábavnou a co nejvíce srozumitelnou formou, aby to bylo srozumitelné pro širší publikum. “.

Na otázku týkající se předsudků k jejich zájmu poté poskytli informanti následující odpovědi:

Informantka A:

„No, s předsudky a nepochopením se setkávám neustále [smích]. Ono už jen moje rodina, když se dozvěděli, že se něčemu takovému věnuji, byli hodně proti. Já jsem totiž z věřící rodiny, a někteří její členové by nás dodnes, jako ty čarodějnice upalovali [smích]. Ale už si na to tak nějak zvykli a přešli to. Radost z toho sice nemají, ale zase mi to nijak nezakazují... ne že by teda mohli žejo [smích]. A co se týče společnosti, já se naštěstí obklopuji lidmi, co na mě nekoukají skrz prsty jako “na tu divnou” [uvozovky prsty]. “.

Informant B:

„Tak já osobně negativní zkušenost nemám, protože to nikomu necpu. Chodí za mnou lidi, co mě znají a co ode mě chtějí pomoc. Jasně že budou lidi, který řeknou, že jsem šarlatán a bůh ví co ještě. Jenže jak říkám, takový lidi já ve svém okolí nemám. “.

Informantka C:

„[pokyvuje] třeba moje sestra. Nevěří v to. Vůbec, vůbec, vůbec... ale ona přitom sama má jakoby dar, že se jí třeba stalo... ono člověk s tím nic neudělá, pokud prostě věřit nechce tak ten člověk nikdy věřit nebude a moje sestra třeba byla... někde na statku byla ubytovaná, jo. Nebo ne na statku, normálně v hotelu, apartmány, někde na vesnici. Přišla na tu koj a byla tam s kamarádkou a ta kamarádka nikde nic necítila a ona chodila po tom pokoji a říkala “ježíš já tady všude cítím koně. Tady všude smrdí koně.” Šla na recepci a říká, že tam prostě cítí zápach, že všechno krásný ale že tam prostě cítí zápach, jak kdyby byla ve stáji. A oni “no, on tady byl ranč, tohleto je předělanej ranč, ale ten tady byl v 18. století”. Takže ono je to prostě rozdíl 200 let ale ta zůstatková energie tam zůstala a ona se na ní nějak napojila... a i přesto mi říká, že jsem šarlatánka. “.

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaké postavení má moderní čarodějnictví v současné době, jaká je jeho rozšířenost a jaký postoj k němu zaujímají studenti bakalářských ročníků napříč obory Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Zda je z jejich pohledu čarodějnictví vázáno na pohlaví a zda mají některé obory k tématu blíže než jiné. Téma, kterým se tato práce zabývá, je často tabuizováno, ač je v dnešní moderní společnosti stále více a více populární. Kolují o něm nejrůznější fámy a pověry, které na něj často vrhají špatné světlo, a jelikož si myslím, že by bylo dobré, dostat toto téma více do povědomí veřejnosti, vznikla tato práce, která se snaží v rámci teoretické části poskytnout komplexní a ucelený pohled na tematiku čarodějnictví za pomoci historických událostí, mytologie a příspěvků od praktikujících autorů.

Praktická část v první řadě představila metodologii výzkumu, pro kterou byl zvolen smíšený výzkum. Byly zde popsány náležitosti kvantitativního i kvalitativního výzkumu, určené cíle, výzkumné otázky a hypotézy, charakterizován výzkumný soubor a byla zde popsána metoda sběru dat. Data kvantitativního výzkumu byla získána prostřednictvím dotazníku, kterého se zúčastnilo celkem 100 respondentů z bakalářských ročníků studentů Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Po sesbírání dat následovala analýza, vyhodnocení a interpretace odpovědí jednotlivých respondentů. Ke každé otázce byly vytvořeny tabulky a grafy, které obsahovaly absolutní a relativní četnosti. Následně ke statistickému ověření hypotéz byl využit chí-kvadrát test a dvouvýběrový T-test. Výsledky dotazníkového šetření dokládají, že studenti jisté povědomí o této tematice mají. Tematiku vnímají především neutrálně až pozitivně, ač ve většině případech přiznávají, že to jejich osobní život výrazně neovlivňuje. Na základě stereotypních tvrzení bylo zjišťováno, zda je dle studentů čarodějnictví vázáno na pohlaví. Statistické ověření tuto hypotézu nepotvrdilo a byla tak přijata nulová, tedy že čarodějnictví není vázáno na pohlaví. Dále na základě předpokladu, že studenti oborů Sociální a kulturní antropologie a Religionistika mají k tématu blíže, než studenti jiných oborů, byla stanovena hypotéza, která však opět na základě statistického ověření nebyla potvrzena a i zde byla přijata nulová, tedy že studovaný obor nemá na zájem o téma vliv.

Kvalitativní šetření bylo realizováno metodou polostrukturovaného rozhovoru, který byl všem informantům zaslán dopředu. Informanti byli celkem tři a jednalo se o praktikující čaroděje ve třech různých odvětvích. Výzkumu se zúčastnila samozvaná čarodějka lásky (vedená jako

informantka A), léčitel (veden jako informant B) a vykladačka karet (vedená jako informantka C). Všichni informanti se shodují v jedné věci, a to je důvod, který je k jejich víře a počínání vede – možnost pomoci ostatním.

Práce tímto poskytuje komplexní informace o vzniku, historii, směrech a o postoji moderního čarodějnictví v dnešní době na území České republiky s možností pohledu praktikujících čarodějů. Práce může být přínosná pro další zkoumání a antropologické výzkumy, které budou toto téma mapovat a pro všechny, koho tato tematika zajímá a chce se o ní dozvědět více.

7. Seznam zdrojů a použité literatury

ACHRER, Jakub. *Wicca: první zasvěcení*. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 80-7207-583-7.

ANTARES, Zuzana Lilith. *Základy magie*. Druhé opravené a doplněné vydání. *Hermés (Spiral Energy)*. Brno: Spiral Energy, 2016. ISBN 978-80-86954-19-6.

BEHRINGER, Wolfgang. *Čarodějnictví: globální historie : zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Přeložil Vladimír CINKE. Praha: XYZ ve společnosti Albatros Media, 2016. ISBN 978-80-7388-760-5.

BOWIE, Fiona. *Antropologie náboženství*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-378-9.

BUCHANAN, Michelle. *Numerologie pro každého: objevte svoji budoucnost, životní cíl i osud z data narození a jména*. Přeložil Hana TESAŘOVÁ. *Knihy Omega*. Praha: Dobrovský, 2021. ISBN 978-80-7390-652-8.

COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G., VOJTÍŠEK, Zdeněk (ed.). *Sekty a nová náboženství*. Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3163-6.

DUNN, Patrick. *Chaos magie. Iniclace*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3353-1.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu. Edice pedagogické literatury*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

GERSHMAN, Boris, PROTO, Eugenio (ed.). *Witchcraft beliefs around the world: An exploratory analysis*. Online. In: Plos One. 2022. Dostupné z: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0276872>. [cit. 2024-08-30].

GUILEY, Rosemary. *Encyklopedie čarodějnic a čarodějnictví*. Praha: Olympia, 1997. ISBN 80-7033-432-0.

HEŘT, Jiří. *Alternativní medicína a léčitelství*. Praha: Věra Nosková, 2011. ISBN 978-80-87373-15-6.

KRÄMER, Claus. *Keltské umění léčit. Klokan (Alpress)*. Frýdek-Místek: Alpress, 2006. ISBN 80-7362-215-7.

NEUBAUEROVÁ, Michaela. *Čarodějnické procesy na Jesenicku*. [Líbeznice]: Víkend, 2020. ISBN 978-80-7433-299-9.

NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej a ŠŤOVÍČKOVÁ, Magdaléna (ed.). *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: FHS UK, 2019. ISBN 978-80-7571-025-3.

Online:

PRADAS, Lidia. *Velká kniha magie: magie a kouzla, která ve vás probudí vaše čarodějnické schopnosti*. Přeložil Olga POLIŠENSKÁ. *Via*. Praha: Dobrovský, 2022. ISBN 978-80-277-1086-7.

PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.

RITTER, Claudia. *Čarodějné byliny: znovuobjevené znalosti babek kořenářek*. Přeložil Rudolf RADA. Praha: Mladá fronta, 2019. ISBN 978-80-204-4951-1.

STORL, Wolf-Dieter. *Magické rostliny Keltů: léčitelství, rostlinná kouzla, stromový kalendář. Mandragora (Volvox Globator)*. Praha: Volvox Globator, 2004. ISBN 80-7207-557-8.

STREETER, Michael. *Čarodějnictví: tajné dějiny*. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 978-80-204-1650-6.

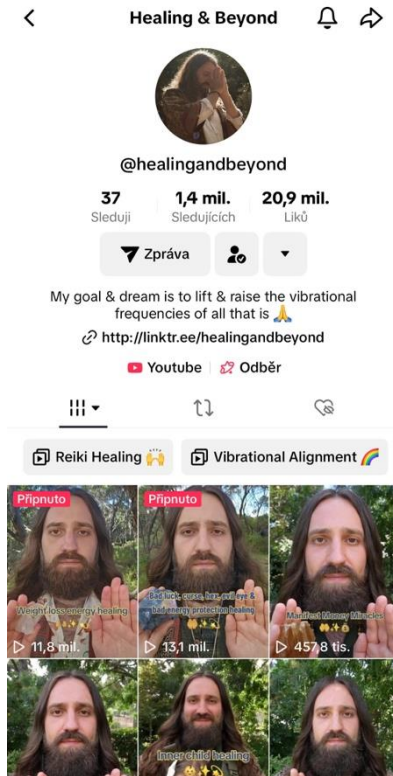
ŠVEC, Štefan. *Metodologie věd o výchově: kvantitativně-scientické a kvalitativně-humanitní přístupy v edukačním výzkumu*. České rozš. vyd. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-192-8.

8. Přílohy:

Příloha A: Moderní čarodějnictví na sociálních sítích

Příloha B: Statistické ověření hypotéz

Příloha A: Moderní čarodějnictví na sociálních sítích

Zde jsou uvedené některé z online profilů, které se zabývají čarodějnictvím

Příloha B: Statistické ověření hypotéz

H_1 : Ženy se častěji zajímají o tematiku čarodějnickví než muži.

H_0 : Pohlaví respondenta nemá vliv na jeho zájem o tematiku čarodějnickví.

	Zájem	Nezájem	Celkem t .
Muži	4	14	18
Ženy	30	48	78
Celkem	34	62	96

$$d = 0,05$$

Pomocná tabulka:

	Zájem	Nezájem	Celkem
M	0,885	0,485	1,37
Ž	0,204	0,112	0,316
C	1,089	0,597	1,686

	Zájem	nezájem	celkem
Muži	6,375	11,625	18
Ženy	27,625	50,375	78
Celkem	34	62	96

$$TK = \sum_{\text{tabulka}} \frac{(\text{emp} - \text{teor})^2}{\text{teor}} = \frac{(4 - 6,375)^2}{6,375} = 0,885$$

$$TK = \frac{(14 - 11,625)^2}{11,625} = 0,485$$

$$TK = \frac{(30 - 27,625)^2}{27,625} = 0,204$$

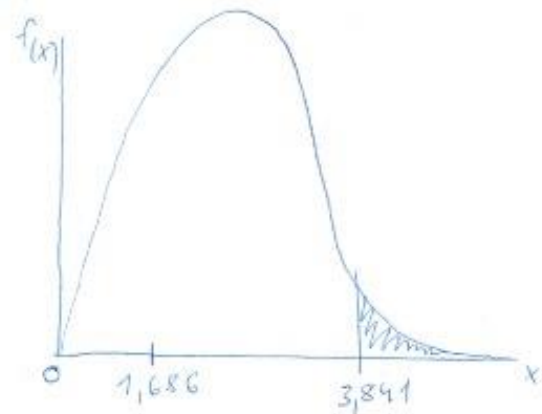
$$TK = \frac{(48 - 50,375)^2}{50,375} = 0,112$$

$$TK = 1,686$$

$$KH = \chi^2_{1-\alpha} ((r-1) \cdot (s-1))$$

$$KH = \chi^2_{0,95} ((2-1) \cdot (2-1))$$

$$KH = 3,841$$

- Přijímáme nulovou hypotézu!

H_2 : Studenti oborů Sociální a kulturní antropologie a Religionistika zaujmají k tématu pozitivnější přístup než studenti jiných oborů

H_0 : Studovaný obor nemá na zájem o téma vliv

Skupina 1: Sociální a kulturní antropologie a religionistika

Skupina 2: Ostatní obory

	S1	S2	S1 (Procento)	S2 (Procento)
Kladný	8	38	0,47	0,46
Záporný	2	13	0,12	0,16
Neutrální	7	32	0,41	0,38
Celkem	17	83	1	1

$$\bar{x}_1 = 5,67$$

$$\bar{x}_2 = 27,67$$

$$S_1^2 = 10,335$$

$$S_2^2 = 170,335$$

$$n_1 = 3$$

$$n_2 = 3$$

$$S_1 = \sqrt{S_1^2} = 3,215$$

$$S_2 = 13,05$$

$$TK = \frac{S_1^2}{S_2^2} = \frac{10,335}{170,335} = 0,0606$$

$$S = \frac{(n_1 - 1) \cdot S_1^2 + (n_2 - 1) \cdot S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} = \frac{2 \cdot 10,335 + 2 \cdot 170,335}{4} = \frac{90,335}{4}$$

F-test:

$$KH_{horní} = F_{1 - \frac{\alpha}{2}}(n_1 - 1, n_2 - 1) = F_{0,975}(2, 2) = 39,000$$

$$KH_{dolní} = F_{\frac{\alpha}{2}}(n_1 - 1, n_2 - 1) = F_{0,025}(2, 2) = \frac{1}{F_{0,975}(2, 2)} = \frac{1}{39,000} = 0,025$$

T-test:

$$TK = \frac{\bar{x}_2 - \bar{x}_1}{S \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}} = \frac{27,67 - 5,67}{90,335 \sqrt{\frac{1}{3} + \frac{1}{3}}} = \frac{22}{52,23} = 0,4212$$

$$KH = t_{1 - \frac{\alpha}{2}}(n_1 + n_2 - 2) = t_{0,975}(4) = 2,776$$

- Přijímáme hypotézu nulovou!

